

Addendum bij nota duurzaamheid

Inhoudsopgave

■	1	Inleiding	
■	2	Huishoudens	
	2.1	Inrichten van een digitaal energieloket	12
	2.2	Opzetten van een systeem met woon-coaches	13
	2.3	Organiseren van wijkgerichte campagnes energiebesparing	14
	2.4	Beschikbaar stellen van een stimuleringsregeling	15
	2.5	Voortzetten van de provinciale subsidie woningisolatie in 2016	16
	2.6	Prestatieafspraken over verduurzamingsprogramma IJsseldal Wonen (Woonvisie)	17
	2.7	Stimulerend bouwbeleid nieuwbouw	18
■	3	Gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting	
	3.1	Aanvullende verduurzaming MJOP	22
	3.2	Haalbaarheidsonderzoek zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	23
	3.3	Versneld vervangen openbare verlichting door ledverlichting	24
	3.4	Communicatiecampagne 'Jouw energie is onze Energie, help ons besparen'	25
■	4	Bedrijven	
	4.1	Proactieve communicatie vergroten energiebewustzijn bij bedrijven	29
	4.2	Energie-Efficiency Plannen (EEP)	30
	4.3	Energiebesparing proactief meenemen in de reguliere controles	31
	4.4	Scholing en innovatie bedrijven, scholieren, studenten	32
■	5	Mobiliteit	
	5.1	Realiseren dekkend netwerk laadinfrastructuur	35
	5.2	Verduurzaming gemeentelijk wagenpark en schoon vervoer in aanbestedingen	36
■	6	Grootschalige opwek	
	6.1	Onderzoek naar grootschalige warmtebronnen (onder andere aardwarmte en warmtenet)	41
	6.2	Verkennen mogelijkheden grootschalige opweg zon/wind/biomassa/waterkracht	42
	6.3	Onderzoek (grootschalig) gebruik daken (asbest eraf, panelen erop)	43
■	7	Biomassa	
■	8	Ecologisch beheer	

■	9 Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt	
	9.1 Inzet mobiel buitenteam zwerfafval en overige onderhoudswerkzaamheden buiten	51
	9.2 Op gemeentewerf plekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt	53
	9.3 Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt inzetten binnen de textiel/wit- en bruingoedsortering	56
■	10 Financiën	
	10.1 Ambitieniveau A	58
	10.2 Ambitieniveau B	60
	10.3 Ambitieniveau C	62

Hoofdstuk 1

Inleiding

Moties bij nota Duurzaamheid

Tijdens de behandeling van de nota Duurzaamheid (besluit van 12 mei 2015) zijn er twee moties aangenomen. Duurzaamheid is meer dan energiebesparing en Duurzaamheid heeft de toekomst. In de nota Duurzaamheid was bewust gekozen voor een pragmatische aanpak met concrete acties en maatregelen met een expliciete focus op Klimaat en Energie. In de moties vraagt u echter om een bredere benadering van duurzaamheid en een bredere benadering van de visie en mogelijkheden met betrekking tot Energieneutraal Voorst. Om recht te kunnen doen aan de moties was een nadere duiding van de begrippen Duurzaamheid en Energieneutraal gewenst. Derhalve hebben wij op 23 november 2015 een Informatieve Beeldvormende Bijeenkomst (IBB) georganiseerd waarin u bent meegenomen in de mogelijke bandbreedte van de begrippen Energieneutraliteit en brede(re) benadering Duurzaamheid.

Addendum bij de nota Duurzaamheid

Voor u ligt een addendum waarin op acht verschillende thema's concreet uitwerking wordt gegeven aan duurzaamheid. Per thema wordt ingegaan op de doelstellingen, hoe de gemeente Voorst kan bijdragen aan het bereiken van deze doelstellingen en wat het thema bijdraagt op de terreinen people, planet en profit.

Bij ieder thema vindt u in dit addendum de projectmatige uitwerking van alle voorgenomen activiteiten inclusief de benodigde middelen (tijd en geld). In het laatste hoofdstuk (10) vindt u een samenvatting van de financiële consequenties.

1. Nadere duiding van begrippen

Wat verstaan wij onder een Energieneutraal Voorst?

Onder Energieneutraal Voorst verstaan wij dat in de gemeente Voorst per jaar evenveel duurzame energie geproduceerd wordt als dat er wordt geconsumeerd (door huishoudens, bedrijven, organisaties en transport). Het gaat om de totale vraag naar elektriciteit, gas, warmte en brandstof, inclusief de energiebehoefte voor producten binnen de gemeente Voorst geproduceerd en exclusief de energie benodigd voor producten buiten de gemeente Voorst geproduceerd (dit sluit aan bij de definitie die in de Stedendriehoek wordt gehanteerd).

Wat verstaan wij onder een 'brede benadering van duurzaamheid'?

Onder een brede benadering van duurzaamheid verstaan wij dat duurzaamheid niet alleen betrekking heeft op energie en klimaat, maar dat het gaat om een duurzame (gezonde, veilige, inclusieve, rechtvaardige en energie neutrale) leefomgeving in ruimere zin. Hierbij gaat duurzaamheid niet alleen over de fysieke omgeving, maar ook over de sociale en economische omgeving. De uitwerking van het begrip duurzaamheid wordt waar mogelijk verbreed richting people, planet en profit.

Met andere woorden:

Duurzame ontwikkeling betekent werken aan een duurzame leefomgeving (planet), rechtvaardige sociale omgeving (people) en duurzame economische ontwikkeling (profit).

2. Waarom is het belangrijk dat de gemeente Voorst aan de slag gaat met Duurzaamheid?

Door als gemeente passende duurzaamheidsmaatregelen te nemen, nemen wij als gemeente onze verantwoordelijkheid. Dit heeft tevens een belangrijke voorbeeldwerking. Als gemeente hebben wij hierbij een directe invloed op die zaken die wij als gemeente in eigendom hebben. Daarnaast proberen wij invloed uit te oefenen op het gedrag en de beslissingen van derden.

3. Doelstelling

De doelstelling is het bereiken van een energie neutrale gemeente Voorst. Naar verwachting kan 40% van deze doelstelling bereikt worden door energiebesparing en 60% door (grootschalige) lokale energieopwekking. Uiteindelijk gaat het om de transitie van fossiele energie naar duurzame energie, waardoor de CO2-uitstoot sterk verminderd wordt.

Uitwerking doelstelling in 3 ambitieniveaus.

In dit addendum zijn per thema (bij de projectuitwerking) doorgaans drie ambitieniveaus aangegeven inclusief de noodzakelijke middelen. Niveau A komt overeen met de activiteiten en middelen uit de vastgestelde nota Duurzaamheid.

Ambitie C beschrijft de maximale inzet vanuit de gemeente Voorst (in capaciteit en geld) om de aangegeven doelen te realiseren. In niveau B is gezocht naar een optimale prijs-effectiviteit verhouding. Dat wil zeggen dat een stevige stap wordt gezet om structurele resultaten te boeken, maar waarbij ook rekening is gehouden met een proportionele inzet. De praktijk wijst uit dat het realiseren van het laatste stukje van de doelstelling de meeste inspanning kost.

4. Beoogd resultaat

Bij veel maatregelen heeft de gemeente Voorst indirect invloed op het behalen van de doelstellingen. Hoe groter de inzet van de gemeente Voorst, des te meer resultaat wordt verwacht.

Kwantitatief voorspellen in hoeverre de doelstellingen worden gerealiseerd is in de praktijk een erg lastige opgave. Een globale inschatting is dat bij ambitieniveau B circa 60% tot 75% van de beschreven doelstellingen kan worden bereikt. Bij ambitieniveau C is de inschatting dat dit tot 90% tot 100% van de beschreven doelstelling kan leiden.

5. Randvoorwaarden, beïnvloedende factoren en beperkingen

De opgave voor het bereiken van een energieneutraal Voorst is enorm en veelomvattend. Om dit te kunnen bereiken is intensieve lokale en regionale samenwerking nodig tussen overheden, bewoners, bedrijfsleven en onderwijs. Als gemeente zijn wij hierbij van veel zaken afhankelijk. Rijks- en Europese besluiten kunnen dominant zijn in de te kiezen oplossingen de komende vijftien jaar. Het realiseren van de doelstellingen is ook sterk afhankelijk van ontwikkelingen op wetgevings- en fiscaal gebied, prijsontwikkeling van energie, innovaties en (regionale) samenwerking van bedrijven en organisaties op duurzaamheidsgebied. Beslissingen om te investeren in energiebesparing of energieopwekking liggen veelal bij de burger of bedrijven. Als gemeente heb je hier slechts ten dele invloed op en soms helemaal niet. De rol van de gemeente is dan vooral om te informeren, stimuleren en adviseren en om eventuele belemmeringen vanuit de kant van de lokale overheid weg te nemen.

Dit zijn de redenen dat wij niet hebben gekozen voor een geheel vastgesteld stappenplan tot 2030.

6. Hoe proberen wij de doelstelling te realiseren?

Om de bovengenoemde doelstellingen te bereiken zetten wij in op energiebesparing en kleinschalige energieopwekking bij de gemeente Voorst zelf en bij bewoners en bedrijven. Waar mogelijk willen wij passende initiatieven van derden ondersteunen. Wij sluiten aan bij de gedachte van de trias energetica¹. Beperk zoveel mogelijk het energieverbruik door verspilling voordat je gaat na-denken over energie opwek. Verduurzaming begint met het vergoten van de kennis over de mogelijkheden, het bewustzijn van de noodzaak (positieve attitude), maar het geeft pas concrete resultaten als dit leidt tot daadwerkelijke gedragsverandering. Als gemeente zullen wij hier proactief aan bijdragen door informatie aan te dragen, belemmeringen weg te nemen en mensen te ontzorgen. De beschikbare middelen (mensen en geld) zullen wij zodanig organiseren dat wij kunnen anticiperen op innovaties en inspringen op kansen die zich aandienen.

Waar mogelijk proberen wij aan te sluiten bij bestaande initiatieven. Daarnaast zoeken wij de verbinding met participatieprojecten gericht op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Wij zullen de voortgang van deze projecten en het realiseren van de doelstellingen monitoren. Jaarlijks komen wij bij u terug met een verslag over de resultaten en de verwachtingen. Waar nodig worden daarbij voorstellen gedaan voor optimalisatie en aanpassingen om met de beschikbare middelen een maximaal resultaat te realiseren.

7. Verbinding met bestaand beleid en bestaande initiatieven

Waar mogelijk zoeken wij de verbinding en afstemming met bestaand beleid en bestaande initiatieven binnen en buiten de gemeente Voorst. Gerelateerde beleidsvisies waarmee rekening moet worden gehouden zijn de Ruimtelijke Toekomstvisie en de Woonvisie. Bovendien hebben wij als gemeente een taak in het uitvoeren van de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Ruimtelijke Toekomstvisie en maatregelen met een grote ruimtelijke impact

In het kader van de Ruimtelijke Toekomstvisie is een Denktank geïnstalleerd bestaande uit inwoners van de gemeente Voorst. De toekomstvisie en de duurzaamheidsmaatregelen met een grote ruimtelijke impact dienen in samenhang te worden gezien. Daarom wordt aan het onderdeel grootschalige opwek in dit addendum beperkt aandacht besteed.

Woonvisie en prestatieafspraken met IJsseldal Wonen

In de Woonvisie wordt ook een aantal vragen ten aanzien van duurzaamheid meegenomen. Voor zover mogelijk zijn de uitkomsten van deze processen meegenomen. Anderzijds is nu nog niet bekend wat de uitkomst zal zijn ten aanzien van duurzaamheid binnen de prestatieafspraken met IJsseldal Wonen. De Woonvisie is het beleidskader voor de nieuwe prestatieafspraken. De wensen op het gebied van duurzaamheid zullen breed afgewogen worden naast andere wensen.

¹ Trias Energetica is een driestappenstrategie om een energiezuinig ontwerp te maken. Deze strategie werd al in 1979 ontwikkeld door de studiegroep StadsOntwerp en Milieu aan de TU Delft onder leiding van Kees Duijvestein

Zinvolle dagbesteding in het licht van duurzaamheid

In het kader van de Participatiewet en de Wmo wordt van de gemeente Voorst extra inspanning vereist om mensen aan het werk en/of een zinvolle dagbesteding te helpen. Conform de ambities van het coalitieprogramma 2014-2018, Samen willen, Samen doen, wordt vanuit het sociaal domein binnen een breed scala aan vakgebieden binnen en buiten de gemeente Voorst onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor het verbinden van participatieprojecten met andere ontwikkelingen in de samenleving van de gemeente Voorst. Vooruitlopend op de uitkomsten van deze processen wordt in dit addendum alvast een aantal projecten binnen de domeinen afval, groen en beheer buitenruimte gepresenteerd. De inbedding en uitwerking van de beschreven projecten en de koppeling van doelgroepen zal echter steeds in overleg met het sociaal domein plaatsvinden zodat het past binnen de totale aanpak van de gemeente Voorst. Ook buiten de gemeente Voorst lopen initiatieven waarbij aansluiting wordt gezocht:

Aansluiten bij Cleantech

De Regio Stedendriehoek koerst op een duurzame economie en samenleving onder de noemer Cleantech Regio Stedendriehoek. Dit doet zij door het aanbieden van duurzame producten en diensten en het verduurzamen van productieprocessen. Het idee daarbij is de kansen te pakken binnen de snelle ontwikkeling van schone technologie.

De Cleantech Regio Stedendriehoek heeft de Cleantech Agenda ontwikkeld waarin - op dit moment - 25 innovatieve businesscases zijn opgenomen. De 25 businesscases, verdeeld over acht thema's, geven richting en uitvoering aan de langetermijn, sociaaleconomische doelstellingen en ambities van de regio.

Aansluiten en meeliften met het Gelders Energieakkoord

Vrijwel alle Gelderse gemeenten, de drie Gelderse waterschappen, de provincie Gelderland, zeven omgevingsdiensten, huurdersverenigingen en de Woonbond, energiecoöperaties, netbeheerder Alliander, de Gelderse Natuur- en Milieufederatie, Klimaatverbond Nederland, koepels van het bedrijfsleven (zoals VNO-NCW, Bouwend Nederland, UNETO-VNI, LTO, Koninklijke Metaalunie), individuele bedrijven én bedrijventerreinen, en regio's ondertekenden het Gelders Energieakkoord. Gezamenlijk geven zij vorm aan de Gelderse energietransitie onder het motto 'samen komen wij verder'. De ideeën bevinden zich in een 'start-up' fase. Door bundeling, opschaling en het versterken van ondernemerschap krijgen deze initiatieven kracht. Bij de uitwerking van de projecten binnen de gemeente Voorst wordt daar waar mogelijk gekeken naar mogelijkheden om gezamenlijk op te trekken.

Hoofdstuk 2 Huishoudens

Doelstelling

- **2020: 10% besparing op gas en 10% op elektriciteit**
- **2030: 35% besparing op gas en 20% op elektriciteit**
- **10% extra zonnestroom op particuliere daken in 2030**
- **Totaal 40% minder CO2-uitstoot door huishoudens in 2030**

Hoe

- **Stimuleren dat particulieren energiebesparende maatregelen nemen**
- **Stimuleren dat particulieren zelf duurzame energie gaan opwekken**
- **Door proactief informeren en faciliteren in advies, uitvoering en financiering van maatregelen**
- **Prestatieafspraken maken met IJsseldal Wonen over verduurzaming (inclusief energieop-wekking) van huurwoningen**
- **Meedenken met huurdersverenigingen over besparing en duurzame opwek bij huurwoningen**

Wat levert het op

- **Afname energievraag en lagere CO2-uitstoot**
- **Lagere energierekening bewoners en meer comfort in huis**
- **Versterking lokale economie bouw- en installatiesector (ook regionaal) en werkgelegenheid**
- **Stimulering innovatieve (regionale) aanpak verduurzaming en schaalvoordeel**
- **Toekomstbestendige woningvoorraad en goed voor vestigingsklimaat**

Wat is de situatie

Huishoudens verbruiken bijna 50% van alle gas en ongeveer 25% van alle stroom binnen de gemeente Voorst. Samengenomen, zijn huishoudens verantwoordelijk voor 40% van het gebruik van alle stroom + gas in de gemeente Voorst. Voor de huishoudens is vooral veel winst te bereiken door energiebesparing, met name op het gebied van isoleren. In de gemeente Voorst wordt gemiddeld per huishouden 27% meer gas gebruikt dan het landelijke gemiddelde (stroom 11% meer dan het landelijke gemiddelde). Naast isoleren is er ook veel te bereiken door een energiebewust gedrag, energiezuiniger apparaten, toepassing van slimme sturing (domotica) en zelf energie opwekken.

Welk probleem moet worden opgelost

Veel bewoners weten niet waar te beginnen met energiebesparing en zelf energie opwekken. Het ontbreekt vaak aan transparante en eenduidige informatie en de goedwillende bewoner ziet door de bomen vaak het bos niet meer. Dit leidt ertoe dat er uiteindelijk geen maatregelen worden genomen. Ervaring elders in Nederland laat zien dat bij een wijkgerichte aanpak en (financiële) ontzorging, meer bewoners overgaan tot energiebesparende maatregelen aan hun woning. Buren stimuleren elkaar en bedrijven kunnen gerichter en door het schaalvoordeel ook goedkoper aanbieden. De resultaten van de pilot met het woning-abonnement dat in Zutphen en Deventer wordt uitgevoerd worden nauwlettend in de gaten gehouden.

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 Inrichten van een digitaal energieloket.
- 2 Opzetten van een systeem met woon-coaches.
- 3 Organiseren van wijkgerichte campagnes energiebesparing.
- 4 Beschikbaar stellen van een stimuleringslening.
- 5 Voortzetten van de provinciale subsidie woningisolatie in 2016.
- 6 Prestatie afspraken over verduurzamingsprogramma IJsseldal Wonen.
- 7 Stimulerend bouwbeleid.

2.1 Inrichten van een digitaal energieloket

Maatregel

Aansluiten bij het digitale energieloket dat in een regionale samenwerking binnen de Alliantie Stedendriehoek/Noord-Veluwe² wordt ontwikkeld en medio 2016 operationeel is.

- **Doel** Bevorderen van de energiebewustwording bij consumenten (incl. huurders) en bedrijven.
- Bevorderen van de vraag naar het verduurzamen van de particuliere woningvoorraad.
- Verbinden van bewoners met (lokale) duurzame bedrijven.
- Ontzorgen van bewoners en van (lokale) bedrijven op weg naar duurzaamheid.
- Bevorderen van alliantievorming tussen duurzame bedrijven en professionals.
- Stimuleren van lokale en regionale kennisdeling.

Beschrijving

Het digitale energieloket is de verzamelplaats met praktisch informatiemateriaal en actieve voorlichting. De effectiviteit wordt bepaald door de mate waarin bewoners het loket weten te vinden, de mate waarin lokale bedrijven en organisaties aansluiten bij het loket en de mate waarin opvolging wordt gegeven aan vragen van bewoners. De alliantie vervult hierin een aanjaagfunctie, maar ook lokale inspanning door de gemeente Voorst, bedrijven en organisaties zoals EnergieRijk Voorst (ERV) zijn noodzakelijk voor het succes. De organisatie (Bleeve.nl) die het energieloket inricht ondersteunt bij specifieke lokale campagnes.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: basis

Conform de nota Duurzaamheid wordt op een basisniveau aangesloten bij het digitale energieloket. Er wordt een apart deel ingericht met specifieke Voorster informatie van de gemeente, bedrijven, organisaties en initiatieven. De jaarlijkse vaste kosten bedragen € 2.600³. Daarnaast vraagt het een personele inzet van 40 uur per jaar voor het aanleveren en het up-to-date houden van de gemeentelijke informatie.

Ambitie B: basis en naamsbekendheid

Is gelijk aan ambitie A aangevuld met communicatie om het digitale energieloket blijvend onder de aandacht te brengen bij bewoners en bedrijven in de gemeente Voorst en hen te bewegen gebruik te maken van het energieloket. Daarnaast wordt er extra tijd vrijgemaakt voor de opvolging van gemeente-specifieke vragen via het loket. Aanvullend op ambitie A worden de jaarlijkse extra kosten geraamd op € 5.000 en een extra personele inzet van 120 uur.

Ambitie C: basis, naamsbekendheid en proactieve opvolging

Is gelijk aan ambitie B aangevuld met een proactieve opvolging van de vragen en verzoeken via het loket om zo een optimale conversie te bereiken in het aantal bewoners dat daadwerkelijk energiebesparende maatregelen neemt. Voor deze bemensing van het digitale energieloket wordt uitgegaan van een extra inzet van 200 uur (circa vier uur per week) en € 5.000 jaarlijks.

	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
Digitaal energieloket	Uren	Kosten	Uren	Kosten	Uren	Kosten
Totaal	40	€ 2.600	160	€ 7.600	360	€ 12.600

² De Alliantie Stedendriehoek/Noord-Veluwe. De gemeente Voorst is partner in deze alliantie.

³ Voor het jaar 2016 en 2017 worden deze kosten betaald uit het budget van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

2.2 Opzetten van een systeem met woon-coaches

Maatregel

Samen met de alliantie de mogelijkheden en haalbaarheid verkennen voor het opzetten van een systeem met woon-coaches en bij een positief resultaat starten met een pilot in de gemeente Voorst met een beperkt aantal woon-coaches.

Doel

- In gesprek komen met huiseigenaren die extra hulp kunnen gebruiken.
- Meedenken over wooncarrière vanuit bewonersperspectief (behoeften, wensen en barrières).
- Bredere insteek dan energie (ook gezondheid, wooncomfort, levensloopbestendigheid en kostenbesparing).
- Natuurlijke momenten zoeken (veranderende gezinssituatie, verhuizing, onderhoud en renovatie).
- Onafhankelijk advies over mogelijkheden.
- (Warm) doorverwijzen naar regionale/lokale partijen en initiatieven.

Beschrijving

De woon-coaches gaan bij mensen thuis langs en luisteren naar en inventariseren samen met de bewoners de woonwensen. Dit kan gaan over energiebesparende maatregelen en/of energieopwekking. Maar, indien gewenst op oriënterend niveau, ook over langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen, het bestrijden van eenzaamheid of hulp met computers, administratie of financiën. De coach is een generalist met een brede kennis die de bewoner waar nodig in contact brengt met een specialist. Bij voorkeur worden de coaches geworven onder goed opgeleide werzoekenden (bijvoorbeeld 55-plussers, WAO/WIA/Wajong enzovoort).

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: op afstand volgen

Niet actief participeren in het systeem van woon-coaches en op basis van praktijkervaringen elders in de regio besluiten om al dan niet deel te nemen.

Ambitie B: deelnemen in pilot

Deelnemen in een pilot door het opleiden van drie coaches en een financiële bijdrage per gecoacht huishouden. Daarbij wordt uitgegaan van minimaal vijftien huishoudens per coach per jaar. In de pilot worden de coaches specifiek ingezet in een wijkgerichte aanpak. Voor de begeleiding van de coaches vanuit de gemeente Voorst wordt rekening gehouden met 80 uur. Dit staat los van eventuele acties vanuit zorg en welzijn.

Ambitie C: opschalen na positief resultaat pilot

De aanpak van woon-coaches moet nog verder worden uitgewerkt. Daarbij wordt ook gekeken naar een systeem waarbij de huishoudens zelf bijdragen in de kosten van de woon-coach en een gemeentelijke tegemoetkoming krijgen als zij daadwerkelijk maatregelen uitvoeren. Voor de begeleiding van de coaches vanuit de gemeente Voorst wordt rekening gehouden met 160 uur. Dit staat los van eventuele acties vanuit zorg en welzijn.

	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
Woon-coaches	Uren en	Kosten	Uren en	Kosten	Uren en	Kosten
Totaal	0	0	80	€ 15.750	160	€ 33.750

2.3 Organiseren van wijkgerichte campagnes energiebesparing

Maatregel

Samen met andere partijen en organisaties (zoals dorpsraden en ERV) uitvoeren van wijkgerichte campagnes voor bewoners en bedrijven die willen verduurzamen (inclusief zelf opwekken).

Doel

- Wijk/dorpsgerichte voorlichtingscampagne over verduurzamen vergroot momentum voor verduurzaming.
- Focus en schaalvoordeel leiden tot kostenbesparing bij de uitvoer van de maatregelen.
- Samenwerking tussen lokale bedrijven en partijen voor een goed aanbod voor de wijk/dorp.
- Samenwerking met partij die ontzorgt in advies, de uitvoer en financiering (in combinatie met stimuleringslening).
- Buren helpen en stimuleren elkaar bij het nemen van maatregelen.
- Verhoogt comfort en beperkt de woonlasten.
- Bij verduurzaming woning ook kijken naar levensloopbestendigheid woning.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: pilot wijk/dorpaanpak (uit nota Duurzaamheid)

In overleg met organisaties (onder andere dorpsraad en ERV, IJsseldal Wonen) wordt een wijk/dorp geselecteerd voor een pilot. Bijvoorbeeld Twello-Centrum of een van de dorpen. Het is van belang dat in het pilotgebied een proactieve houding is voor verduurzaming.

In overleg wordt een onafhankelijke partij geselecteerd die gespecialiseerd is in het ontzorgen van bewoners in een wijkgerichte aanpak. Voorwaarde is dat lokale bedrijven worden betrokken bij de uitvoer. Een communicatiecampagne en warmtescan wordt betaald door de gemeente Voorst. De bijdrage van de gemeente Voorst voor de opstart en de communicatiecampagne bedraagt € 5.000 en de kosten voor de warmtescan zijn € 3.000. Daarnaast is de personele inzet 80 uur.

Ambitie B: opschalen wijk/dorpaanpak

Bij succes wordt de pilot opgeschaald naar drie nieuwe kernen per jaar. De onafhankelijke partij heeft hierbij een leidende rol. Per kern investeert de gemeente Voorst € 6.000 en levert een personele inzet van 60 uur, plus de communicatiecampagne € 5.000.

Ambitie C: verder opschalen wijk/dorpaanpak

Er wordt opgeschaald naar vijf nieuwe kernen per jaar. De onafhankelijke partij heeft hierbij een leidende rol. Per kern investeert de gemeente Voorst € 6.000 en levert een personele inzet van 60 uur.

	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
Wijkgerichte aanpak	Uren	Kosten	Uren	Kosten	Uren	Kosten
Totaal	80	€ 13.000	240	€ 23.000	380	€ 35.000

2.4 Beschikbaar stellen van een stimuleringsregeling

Maatregel

Er wordt een stimuleringslening opengesteld voor woningeigenaren, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties. De stimuleringslening is een uitwerking van een duurzaamheidslening. Het idee is dat met de duurzaamheidsmaatregelen de maandelijkse energielasten naar beneden gaan waardoor de kosten voor de lening kunnen worden gedekt.

Doel

- Verduurzamen woningen en panden van maatschappelijke organisaties.
- Verhoogt comfort en beperkt de woonlasten.

Beschrijving

Bij deze stimuleringslening stelt de gemeente Voorst in tien jaar een bedrag van € 3.000.000 beschikbaar. Jaarlijks maximaal € 300.000. Particulieren kunnen maximaal € 15.000 lenen, verenigingen maximaal € 30.000 en verenigingen van eigenaren (vve's) maximaal € 150.000 (met een maximum van € 10.000 per huishouden). Wanneer de lening wordt afgelost, komt het geld weer terug naar de gemeente Voorst.

Afhankelijk van het ambitieniveau zijn er kosten aan verbonden voor de gemeente Voorst. De kosten zitten in de rentederving en uitbetaling aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) (0,5% op de uitstaande renteschuld). Ook kost het ambtelijke tijd.

Communicatie is een van de pijlers van dit voorstel. Met alleen het openstellen van de regelingen wordt nog niets bereikt. Burgers moeten gemotiveerd worden om daadwerkelijk hun huis te willen verduurzamen. Met behulp van een wijkgerichte aanpak samen met ERV wordt een aanpak ontwikkeld om burgers via de weg: kennis, motivatie en daadwerkelijk gedragsverandering aan te zetten hun woning/verenigingsgebouw aan te pakken. Ontzorging van de burgers zal centraal staan in deze aanpak. De ontwikkeling van de voorliggende stimuleringsregeling is samen met de gemeenten Epe en Brummen opgepakt. Hierdoor kunnen wij ook in de uitrol samen optrekken (communicatiemateriaal voor burgers en dergelijke).

Wat vraagt dit van de gemeente Voorst

De gemeente Voorst bepaalt of de aanvrager voor de lening in aanmerking komt (aan de hand van de verordening). De gemeente Voorst stelt een toewijzingsbrief op, hierin wordt aangegeven dat dit onder voorbehoud is van een positieve krediettoets door SVn. Het geleende bedrag wordt in een bouwkrediet gestort. Met declaratieformulieren die de aanvrager van SVn ontvangt, kan hij/zij de nota's van de bedrijven die de energiebesparende maatregelen uitvoeren declareren. Na afronding van de werkzaamheden stuurt de aanvrager de declaratieformulieren met de originele nota's naar de gemeente Voorst. Na akkoord door gemeente Voorst betaalt SVn de lening uit. Aannemers in de regio zullen door deze energiebesparende of -opwekkende maatregelen extra werk krijgen op het gebied van verduurzaming bestaande bouw.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: geen kosten voor de gemeente Voorst

De insteek is om de rente zo te kiezen dat daarmee alle financiële lasten van de gemeente Voorst worden gedekt. Dat betekent dat de burgers ook de kosten voor de arbeidsuren voor de uitvoer mee financieren. Het voordeel voor de burgers is dan dat ze bovenop hun hypotheek geld kunnen lenen en daarvoor niet naar de notaris hoeven.

Ambitie B: kosten voor SVn voor de burgers

De ambtelijke uitvoeringskosten zijn voor de gemeente Voorst. De beheerskosten aan SVn (minimaal 0,5%), opslagkosten aan SVN (0,9%) en de rentekosten van de lening voor de gemeente Voorst bepalen dan het rentetarief voor de burger. Voor de burger komt de rente op circa 2,4%.

Degene die belast wordt met de uitvoer dient ook een deel van zijn/haar tijd te besteden aan het bekend maken en bekend houden van de regeling. Wij verwachten jaarlijks 100 uur nodig te hebben. Het jaarlijkse budget dat door de gemeente Voorst beschikbaar wordt gesteld is € 300.000.

Ambitie C: budget van de gemeente Voorst wordt verhoogd

Het zelfde als bij ambitie B, echter het jaarlijkse budget wordt verhoogd naar € 600.000. Ook is dan het dubbele aantal ambtelijke uren nodig.

	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren	Kosten	Uren	Kosten	Uren	Kosten
Stimuleringslening						
Totaal		€	100	€	200	€

2.5 Voortzetten van de provinciale subsidie woningisolatie in 2016

Maatregel

Beschikbaar stellen van een isolatiesubsidie voor huiseigenaren om energiebesparende maatregelen te stimuleren.

Doel

- Verdere verduurzaming van de woningvoorraad.
- Bewoners laten profiteren van de Gelderse subsidiemogelijkheid.
- Meer comfort en lagere woonlasten bewoners.
- Werkgelegenheid en stimulering lokale economie.

Beschrijving

De provincie Gelderland is bereid ook in 2016 een isolatiesubsidie beschikbaar te stellen met als voorwaarde dat de gemeente Voorst zelf 50% van de kosten meebetaalt. Voor het beschikbaar stellen van de subsidie bestaan geen risico's. Als er aan de voorwaarden wordt voldaan wordt de subsidie door de gemeente Voorst toegekend.

Noodzakelijke middelen

Ambitie B: subsidie woningisolatie 2016

Voorgesteld wordt om € 100.000 als isolatiesubsidie beschikbaar te stellen aan huiseigenaren. Hiervan komt € 50.000 ten laste van de provincie Gelderland en dient de gemeente Voorst zelf € 50.000 te investeren. Dit budget is via het voortgangsbericht al aangevraagd voor 2016.

2.6 Prestatieafspraken over verduurzamingsprogramma IJsseldal Wonen (Woonvisie)

Maatregel

Met IJsseldal Wonen nieuwe prestatieafspraken maken over energetische prestaties van nieuwbouw huurwoningen en verduurzaming (isolatie en lokale energieopwekking) van de bestaande woningvoorraad. Daarnaast wil de gemeente Voorst energie opwek door middel van zonnepanelen stimuleren en is bereid om mee te investeren in *project Zon* voor huurders.

Doel

- Verduurzaming van de woningvoorraad huurwoningen.
- Streven naar energieneutraal realiseren van nieuwbouw huurwoningen.
- Meer comfort en lagere woonlasten huurders.
- Stimuleren dat geschikte daken huurwoningen/-complexen worden benut voor zonne-energie.
- Ook huurders kunnen profiteren van zonne-energie.

Beschrijving

Woningbouwcoöperaties zijn door een sectorconvenant gehouden om uiterlijk in 2021 hun bestaande woningvoorraad te verduurzamen naar gemiddeld label B. Hiermee wordt op sectorniveau een verwachte energiebesparing van 33% gerealiseerd. De gemeente kan met IJsseldal Wonen in prestatieafspraken de ambities vaststellen voor de verduurzaming van huurwoningen. Daarbij kan de gemeente stimuleringsmaatregelen met IJsseldal Wonen afspreken om experimenten aan te gaan om te komen tot energieneutraal of nul op de meterwoningen. De gemeente Voorst kan ook bijdragen in een project Zon voor huurders voor collectieve daken en grondgebonden woningen. Voor huurders van gestapelde of grondgebonden woningen.

In overleg met IJsseldal Wonen, de huurdersbelangenvereniging en ERV wil de gemeente Voorst een programma Zon voor huurders stimuleren. Het eigenaarschap van de zonne-installaties zou bij de energiecoöperatie kunnen liggen. Het model hiervoor moet nog worden uitgewerkt. Hiermee heeft IJsseldal Wonen in Lochem al ervaring opgedaan en ook in Apeldoorn wordt een dergelijke constructie toegepast. De huurder betaalt maandelijks huur voor het gebruik van de zonnepanelen, maar deze huur is lager dan de winst op de energierekening.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: stimuleren zonne-energie

De gemeente Voorst overlegt met IJsseldal Wonen over prestatieafspraken en stimuleert dat daken worden benut voor zonne-energie maar financiert hier niet in. Personele inzet bij deze optie is 40 uur.

Ambitie B: meebetalen voorbereidingskosten

De gemeente Voorst draagt bij aan de voorbereidingskosten voor een bedrag van € 2.500 per appartementencomplex (> dan 25 appartementen) of € 100 per woning. Met een maximum van € 10.000 per jaar. De extra personele inzet bij deze optie is 40 uur bovenop ambitie A.

Ambitie C: bijdragen in zonne-energie

In aanvulling van ambitie B. Om de realisatie van zonnedaken op huurcomplexen te stimuleren investeert de gemeente Voorst 3 x € 50.000* per jaar in de vorm van een renteloze lening aan de woningbouw coöperatie. De aflossingskosten van de lening berekent de woningbouwcoöperatie door aan de huurders. De huurders krijgen hierdoor hogere huurkosten. Deze kostenstijging wordt voor huurders gecompenseerd met een kostendaling op hun energierekening.

De extra personele inzet is 80 uur bovenop ambitie B.

IJsseldal Wonen	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren en	Kosten	Uren en	Kosten	Uren en	Kosten
Totaal	40	0	80	€ 10.000	160	€ 160.000

* € 150.000 is een lening en komt terug in de loop van de tijd.

2.7 Stimulerend bouwbeleid nieuwbouw

Maatregel

Bouw- en woningtoezicht stimuleert mensen met nieuwbouw- en verbouwplannen proactief om aanvullende duurzaamheidsmaatregelen toe te passen.

Doel

- Bij nieuw- en verbouw worden geen kansen gemist door onbekendheid om de woning richting energieneutraal te realiseren.
- Medewerkers bouw- en woningtoezicht krijgen naast toetsende rol ook adviserende rol.

Beschrijving

Bij de vergunningverlening voor nieuw- en verbouw van woningen wordt getoetst aan de bestaande wet- en regelgeving (onder andere het Bouwbesluit). In deze wet- en regelgeving is stapsgewijs steeds meer aandacht voor duurzaamheid, maar de gehanteerde norm loopt achter bij hetgeen in de praktijk realistisch is. Vanaf 2020 moeten nieuwe woningen energieneutraal gebouwd worden (EPC = 0), terwijl met relatief beperkte meerkosten nu al energieneutraal gebouwd kan worden. Op weg naar een energieneutraal 2030 is het een gemiste kans als niet nu al energieneutraal gebouwd wordt. Het is echter niet toegestaan vooruitlopend op de energie neutrale norm in 2020 nu al af te dwingen dat nieuwbouw een EPC van 0 heeft. Opgemerkt moet worden dat het nieuwbouwwolume in de gemeente Voorst beperkt is.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

Geen aanvullende maatregelen bij de vergunningverlening.

Ambitie B: informatieverlening door medewerkers bouw- en woningtoezicht

De medewerkers van bouw- en woningtoezicht zullen proactief mensen met bouwplannen informeren, stimuleren en adviseren om aanvullende maatregelen op het gebied van duurzaam wonen mee te nemen in de plannen. Als de medewerkers van bouw- en woningtoezicht in de voorbereidingsfase worden betrokken is de kans op aanvullende maatregelen groter dan wanneer zij pas in beeld komen als de bouwplannen vrijwel klaar zijn. De medewerkers van bouw- en woningtoezicht zorgen ervoor dat er goede informatie beschikbaar komt op het digitale energieloket, daarnaast zijn zij ook beschikbaar om in gesprek te gaan en mee te denken met mensen met nieuwbouwplannen. Ten behoeve hiervan wordt een informatiepakket samengesteld.

In de spreekkamer waar bouwmaterialen als voorbeeld liggen worden ook voorbeelden van duurzame bouwmaterialen getoond.

Verder wordt bekeken in hoeverre het mogelijk is verduurzamingsmaatregelen die bovenop de wettelijke EPC norm worden aangebracht buiten de berekensystematiek ten behoeve van de sociale woningbouw grens te houden. Met het idee dat dan weliswaar de realisatiekosten iets hoger uitvallen maar de woonlasten verminderen.

Ambitie C: proactieve informatieverlening medewerkers bouw- en woningtoezicht

Ambitie C komt in grote mate overeen met ambitie B, maar er is meer tijd (200 uur) en budget (€ 10.000) nodig om initiatiefnemers te adviseren.

	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
Wijkgerichte aanpak	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Totaal	0	0	100	€ 5.000	200	€ 10.000

Hoofdstuk 3

Gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting

Doelstelling

- **2020: 15% energiebesparing**
- **2030: 50% energiebesparing gebouwen en 40% op openbare verlichting**
- **300 MWh zonnestroom in 2020 (is ruim driemaal Zon op dak gemeentehuis) en 2.000 MWh in 2030**
- **Totaal 60% minder CO2 door gemeentelijke gebouwen en maatschappelijk vastgoed in 2030**

Hoe

- **Financiële ruimte creëren voor aanvullende verduurzaming in een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma (DMJOP)**
- **Duurzame energiebesparende maatregelen bij regulier groot onderhoud en vervanging van installaties (werk met werk maken)**
- **Versneld toepassen van maatregelen die zichzelf op een relatief korte termijn terugverdienen (onder andere verlichting en energiemanagement) en energiegebruik van alle gebouwen monitoren**
- **Geschikte daken: zonne-energie benutten voor eigen gebruik of voor collectief gebruik**
- **Versneld vervangen openbare verlichting door ledverlichting**

Wat levert het op

- **Afname energievraag en lagere CO2-uitstoot**
- **Lagere energielasten gemeente Voorst en maatschappelijke organisaties (verenigingen enzovoort)**
- **Als gemeente Voorst het goede voorbeeld geven door het nemen van duurzame en energiebesparende maatregelen bij haar eigen vastgoed voorraad**
- **Vergroting van toekomstbestendigheid door revitalisatie en verlengen levensduur van gemeentelijk vastgoed**
- **Versterking lokale economie en werkgelegenheid**
- **Stimulering derden**

Wat is de situatie

De gemeente Voorst heeft diverse gebouwen in beheer zoals: gemeentehuis, zwembad, sporthal-len, gymzalen en dorps huizen. Bij veel van deze gebouwen is winst te behalen in het verduurzamen (bijvoorbeeld (na)isoleren en het toepassen van energiezuiniger installaties). Daarnaast heeft een aantal van deze gebouwen een dak dat geschikt gemaakt kan worden voor het plaatsen van zonnepanelen. Naast de gebouwen is de openbare verlichting een taak van de gemeente Voorst. Ook hier is een aanzienlijke energiebesparing te realiseren. De gemeentelijke gebouwen en de openbare verlichting verbruiken samen jaarlijks zo'n € 2,2 mln. kWh aan stroom en 250.000 m³ aan gas. Voor veel gebruikers van deze gebouwen vormt de energierekening een substantieel deel van de begroting.

Wat willen wij bereiken?

Energiebesparing en energieopwekking op gemeentelijke gebouwen leidt tot lagere energiekosten voor de gemeente Voorst en de gebruikers van de gebouwen. Daarnaast heeft het een belangrijke voorbeeldwerking als de gemeente Voorst zelf proactief aan de slag gaat met de verduurzaming van haar eigen vastgoed voorraad en verlaging van het energiegebruik.

Welk probleem moet worden opgelost

Binnen het beschikbare budget van het MJOP werd al gekeken naar mogelijkheden voor verduurzaming. Binnen het onderhoudsproces wordt bij natuurlijke vervangmomenten gezocht naar duurzame energiezuiniger alternatieven. De ruimte hiervoor is binnen het huidige budget niet aanwezig, daardoor kan niet voor de meest optimale duurzame oplossing worden gekozen.

Daarnaast vraagt het stelsel van de energiebelasting (grootverbruikers zoals de gemeente Voorst betalen weinig energiebelasting) creatieve oplossingen voor het potentieel aan geschikt dakopper-vlak voor zonnepanelen, bijvoorbeeld door de daken beschikbaar te stellen voor bewonersinitiatieven.

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 Met het aanvullend budget om het traditionele MJOP te transformeren naar een DMJOP is het mogelijk voortvarend verduurzamingsmaatregelen in de gemeentelijke gebouwen te nemen en kunnen energetische minder efficiënte installaties versneld worden afgeschreven. Het gemeentehuis zal hierbinnen met prioriteit opgepakt worden.
- 2 Haalbaarheidsonderzoek zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en beschikbaar stellen daken voor collectieve projecten als deze niet worden benut voor eigen gebruik.
- 3 Versneld vervangen openbare verlichting naar ledverlichting.
- 4 Communicatiecampagne 'Jouw Energie is onze Energie, help ons besparen' bij sporthallen en uitrol van deze campagne naar andere doelgroepen zoals sportverenigingen en buurthuizen.

3.1 Aanvullende verduurzaming MJOP

Maatregel

Extra middelen beschikbaar stellen voor een DMJOP zodat gekoppeld aan onderhoud en vervanging aanvullende verduurzamingsmaatregelen kunnen worden genomen.

Doel

- Als gemeente Voorst het goede voorbeeld geven door het nemen van duurzame en energiebesparende maatregelen bij haar eigen vastgoed voorraad.
- Vergroten van toekomstbestendigheid door revitalisatie en verlengen levensduur van gemeentelijk vastgoed (de ultieme duurzame maatregel).

Beschrijving

Het toepassen van energiebesparende maatregelen gecombineerd met gepland onderhoud en vervanging is veelal kosten-effectiever dan deze maatregelen op zichzelf uit te voeren. Ook worden de maatregelen dan op de natuurlijke momenten uitgevoerd en wordt gekeken naar de technische en economische levensduur van bestaande voorzieningen. Bijvoorbeeld als dakbedekking moet worden vervangen is dat het juiste moment om het dak ook (na) te isoleren en te kiezen voor een dakbedekking die geschikt is om zonnepanelen op te installeren.

Binnen de huidige financiële kaders lukt het niet om voor de meest duurzame alternatieven te kiezen omdat de investeringen daarvan beduidend hoger zijn. Het onderliggende verdienmodel zit in een lange termijn perspectief en dit wordt vaak niet meegewogen. Daarnaast zorgt duurzaam toekomstgericht onderhoud voor een langere levensduur van een gebouw.

Dit is **de** ultieme duurzame maatregel omdat hierdoor een sloopproces en een nieuwbouwproces niet hoeft te worden uitgevoerd.

Een groot deel van de gemeentelijke gebouwen bevinden zich in de diverse kernen. Door slim duurzaam onderhoud te plegen kunnen de gebouwen in de kernen behouden blijven, zonder teveel energiekosten. Dit draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid van de kernen in onze gemeente.

In 2015 zijn de mogelijkheden voor een Energy Service Company (ESCO)-model verkend. In een ESCo-model wordt de verduurzaming en het beheer van installaties uitbesteed aan een derde partij. Met deze partij worden prestatieafspraken gemaakt over de mate van verduurzaming. De conclusie is dat een ESCo kan bijdragen aan de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Echter gaat dit ten koste van de zeggenschap over de eigen installaties en gebouwen. Daarnaast bestaat het risico dat een ESCo vooral de makkelijkere realiseerbare/rendabele maatregelen (laaghangend fruit) neemt omwille van het verdienmodel. De inschatting van de medewerkers Inkoop en gebouwenmanagement is dat zij tegen dezelfde kosten meer maatregelen en meer energierendement kunnen realiseren met behoud van de volledige zeggenschap over de gebouwen en installaties. Daarom wordt afgezien van een ESCo-model. In plaats daarvan wordt voorgesteld extra middelen vrij te maken voor een DMJOP.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: aandacht voor duurzaamheid binnen het bestaande budget

Via het huidige MJOP bij onderhoudswerkzaamheden zoeken naar het meest duurzame alternatief dat past binnen het beschikbare budget. Dat is conform de huidige aanpak.

Ambitie B: DMJOP

Het huidige MJOP-budget (circa € 800.000 per jaar) wordt met 25% verhoogd waardoor de noodzakelijke financiële ruimte ontstaat om gekoppeld met regulier onderhoud en vervanging te kunnen kiezen voor passende duurzame alternatieven waarmee het gemeentelijk vastgoed verregaand wordt verduurzaamd. Het gemeentehuis zal met prioriteit opgepakt worden.

	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
DMJOP	Uren	Kosten	Uren	Kosten	Uren	Kosten
Totaal	0	0	0	€ 200.000	0	€ 200.000

3.2 Haalbaarheidsonderzoek zonnepanelen gemeentelijke gebouwen

Maatregel

Onderzoeken welke gemeentelijke daken geschikt zijn (technisch en zonoriëntatie) voor zonnepanelen en verkennen welke daken geschikt zijn om als gemeente Voorst zelf te benutten en welke wij beschikbaar willen stellen aan collectieve initiatieven.

Doel

- Inzicht krijgen in de technische en ruimtelijke geschiktheid van daken voor zonnepanelen.
- Inzicht krijgen in de economische haalbaarheid voor zonnedaken.
- Per geschikt dak afwegen of zonnedak door de gemeente Voorst dan wel een derde partij kan worden ontwikkeld.
- Realiseren gemeentelijke zonnedaken bij bewezen haalbare businesscase.
- Beschikbaar stellen van geschikte daken waar de gemeente Voorst zelf geen zonnedak realiseert.
- Mensen die zelf geen geschikt dak hebben kunnen participeren in een collectief zonnedak.

Ambitie B: uitvoeren onderzoeken

Gefaseerd laten uitvoeren onderzoeken naar geschiktheid van daken.

Verkennen zonnedaken	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Totaal	0	0	40	€ 5.000	40	€ 5.000

3.3 Versneld vervangen openbare verlichting door ledverlichting

Maatregel

Versneld vervangen van de bestaande verlichting door ledverlichting.

Doel

- Versneld besparen op energie en CO2-uitstoot.
- Voorbeeldwerking duurzame verlichting.

Beschrijving

Binnen de gemeente Voorst wordt 650.000 KWh aan stroom gebruikt voor de openbare verlichting. Het gaat om circa 4.000 lichtpunten. Volgens het huidige beleidsplan openbare verlichting worden deze conventionele maar wel veelal energiezuinige lichtpunten de komende twintig jaar vervangen door ledverlichting. Bij nieuwe verlichting die wordt geplaatst wordt gekozen voor ledverlichting. Globaal kan gesteld worden dat door deze vervanging nog een besparing te realiseren is van circa 40%. De vervanging van de verlichting is één van onderdelen waarbij de gemeente Voorst een voorbeeldfunctie heeft ten opzichte van bedrijven en bewoners.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: regulier vervangingsprogramma

Uitvoeren van het reguliere vervangingsprogramma waarbij in twintig jaar alle bestaande openbare verlichting is vervangen door ledverlichting.

Ambitie B: versneld vervangingsprogramma

Versnelde vervanging ondanks dat de technische levensduur van deze lampen/armaturen nog niet geheel voorbij is. Voorgesteld wordt om de totale vervangingstijd terug te brengen naar vijftien jaar. De eindtijd wordt dan 2031. Jaarlijks is er dan € 35.000 extra nodig. Daarnaast eenmalig externe ondersteuning voor het opstellen van een vervangingsplan (€ 5.000).

Ambitie C: vervangingsprogramma in tien jaar

In ambitie C wordt uitgegaan van een vervanging in tien jaar. Ondanks dat de technische levensduur van deze lampen/armaturen nog niet voorbij is. De laatste niet-ledverlichting is slechts enkele jaren geleden geplaatst. De vervangingstijd wordt dus teruggebracht naar tien jaar. Dat betekent dat in 2026 alle openbare verlichting in de gemeente Voorst ledverlichting is. Jaarlijks is er dan de komende tien jaar € 100.000 extra nodig. Eenmalig is er externe ondersteuning nodig voor het opstellen van een vervangingsplan (€ 5.000).

Openbare verlichting	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
	Uren	Kosten	Uren en Kosten	Uren en Kosten	Uren en Kosten	Uren en Kosten
Totaal	0	0	200	€ 40.000	300	€ 105.000

3.4 Communicatiecampagne 'Jouw energie is onze Energie, help ons besparen'

Maatregel

De sporthallen binnen de gemeente Voorst worden aangepakt om energiebesparende maatregelen door te voeren. Dit is een goede eerste stap, maar hiermee is het verduurzamen van de sporthallen nog niet compleet. Het gedrag zal ook aangepast moeten worden. Daarom start er conform de nota Duurzaamheid een communicatiecampagne 'Jouw Energie is onze Energie, help ons besparen'.

Doel

- Deuren en ramen sluiten.
- Minder lang douchen.
- Met de fiets of lopend naar de sportaccommodatie.
- Lampen uit.

Beschrijving

De communicatiecampagne vindt plaats in nauwe samenwerking met De Koepel en Voorst Actief. Zij hebben de contacten met de gebruikers van de sporthallen en zullen deze gebruikers actief benaderen om het gedrag aan te passen. Op dit moment is het nog mogelijk om de ramen open te zetten en de lichten aan te laten. Na de energiebesparende maatregelen is dit niet meer mogelijk. Hierbij wordt wel rekening gehouden met voldoende ventilatie in verband met het binnenklimaat. Er is sprake van een integrale aanpak, waarbij energiebesparingsmaatregelen worden gezien in samenhang met de gezondheidskundige kwaliteit van gebouwen.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

Conform de nota Duurzaamheid zijn binnen ambitie A producten geproduceerd: poster, de schoolbesturen en sportclubs krijgen een brief met meer informatie, bij de reservering wordt extra aandacht besteed aan duurzaamheid, er volgt een blog en de informatie wordt gepubliceerd in het Voorster Nieuws en op de websites van De Koepel en Voorst Actief.

Ambitie B

Binnen ambitie B zullen de bovenstaande acties genomen worden en bovendien wordt er een informatieavond georganiseerd waarbij de gebruikers extra gemotiveerd worden om het gedrag aan te passen. Er wordt niet alleen naar de sporthallen gekeken; ook de sportclubs en buurthuizen worden benaderd om te verduurzamen. Zij zullen dezelfde communicatiematerialen krijgen als bij ambitie A, bovendien wordt er een vergelijkbare bijeenkomst georganiseerd. Extra kosten € 2.500 per bijeenkomst en inzet tijd 25 uur.

	Ambitie A		Ambitie B	
	Uren	Kosten	Uren en Kosten	
Totaal			25	€ 2.500

Hoofdstuk 4 Bedrijven

Doelstelling

- **2020: 10% energiebesparing**
- **2030: 35% energiebesparing**
- **2.000 MWh zonnestroom in 2030 op zakelijk vastgoed**
- **Totaal 40% minder CO2-uitstoot door bedrijven in 2030**
- **Medewerkers, scholieren, studenten en lokale bedrijven zijn up-to-date op duurzaamheidsgebied**
- **Stimulering van de innovatie en marktpotentieel Voorster bedrijven gerelateerd aan duurzaamheid**

Hoe

- **Bedrijven informeren en stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen**
- **Faciliteren dat bedrijven inzicht krijgen in de mogelijkheden en het besparingspotentieel**
- **Op grond van de Wet milieubeheer (Wm) bedrijven aanzetten tot het nemen van energiebesparende maatregelen**
- **Actief faciliteren van kennisdeling en aansluiten bij regionale initiatieven (waaronder Cleantech)**
- **Kennisdeling en -ontwikkeling tussen bedrijfsleven, gemeente Voorst en onderwijs versterken**

Wat levert het op

- **Afname energievraag en lagere CO2-uitstoot**
- **Lagere energielasten bedrijven, dit draagt bij aan klimaatvriendelijk imago**
- **Versterking lokale economie en werkgelegenheid**
- **Medewerkers van lokale bedrijven en schoolverlaters zijn up-to-date op duurzaamheidsvlak**
- **Bedrijven die willen verduurzamen krijgen de informatie en de oplossing waarmee zij verder kunnen**
- **Versterking lokale economie en werkgelegenheid**
- **Versterking van het vestigingsklimaat**

Wat is de situatie

In de gemeente Voorst zijn de circa 3.200 bedrijven (zakelijk vastgoed) goed voor bijna 75% van alle stroomgebruik en circa 50% van alle gebruik van gas. Met energiebesparing door maatregelen aan de gebouwen, in het productieproces en in de bedrijfsvoering is er veel winst te halen. Energiebesparing staat echter bij de meeste bedrijven laag op de prioriteitenlijst.

Daarnaast vraagt de energietransitie om actuele kennis van innovatieve technieken.

De inzet van adviseurs, aannemers, installateurs, glaszetters, dakdekkers en isolateurs is van groot belang en daarom moet de kennis van deze groepen up-to-date zijn.

Om op korte termijn slagen te maken, is het zaak om zoveel mogelijk de (ver)bouw gerelateerde bedrijven te faciliteren in kennisontwikkeling.

Welk probleem moet worden opgelost

Het ontbreekt bij de meeste ondernemers aan kennis, tijd en urgentie om met energiebesparing aan de slag te gaan. Bovendien is de noodzakelijke investering een drempel. Investerings worden pas op de lange(re) termijn terugverdiend. Omdat de bedrijven geen inzicht hebben op de mogelijkheden en het besparingspotentieel (geld en energie) komen zij niet in actie. Ondernemers zijn daarnaast vaak niet bekend met de wettelijke regel in de Wm dat zij verplicht zijn energiebesparende maatregelen uit te voeren die binnen vijf jaar kunnen worden terugverdiend.

De kennis bij bedrijven moet voldoen aan de laatste ontwikkelingen. Dit kan gerealiseerd worden door kenniscentra in te richten om informatie uit te wisselen. Bij deze kenniscentra kan ook de meest actuele informatie over subsidies of leningen verstrekt worden zodat de installateurs en aannemers deze informatie mee kunnen geven aan de afnemers. Daarnaast moeten opleidingen aansluiten bij de vraag van

bouw- en installatiebedrijven. Ook hiervoor geldt dat er aandacht moet zijn voor innovatieve en duurzame technieken. Bouw- en installatiebedrijven spelen een marginale rol bij het ontwikkelen van innovatieve producten, diensten en concepten die versnelling van de energietransitie mogelijk zouden kunnen maken. Het zijn vooral de fabrikanten en adviseurs die innovaties mogelijk maken. De kenniscentra moeten dan ook een ontmoetingsplek worden voor de opdrachtgevers en opdrachtnemers

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 Proactieve communicatie om energiebewustzijn te vergroten en energiebesparing te stimuleren (inclusief de Energy CheckUP).
- 2 Begeleiden van de Energy Efficiency Plannen van de drie grootverbruikers in de gemeente Voorst (zij hebben een nationale meerjarenafspraken energie-efficiëntie ondertekend).
- 3 Energie proactief meenemen bij de reguleren controles door toezichthouders van de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ).
- 4 Scholing bedrijfsleven, scholieren, studenten.

4.1 Proactieve communicatie vergroten energiebewustzijn bij bedrijven

Maatregel

Het stimulerend spoor wordt vormgegeven door naast proactieve communicatie over energiebesparing, bedrijven te ontzorgen bij het realiseren van energiebesparende maatregelen. Vanuit het Rijk worden erkende maatregelenlijsten opgesteld. Dit moet de bedrijven ontzorgen doordat het een duidelijk overzicht geeft in de te nemen maatregelen. Stimulering energiebesparing wordt binnen de provincie Gelderland middels verschillende pilots aangepakt. Wanneer de pilot succesvol blijkt te zijn, worden de pilots verder binnen de provincie Gelderland uitgerold. Vanuit de OVIJ zijn twee pilots van belang waarin de gemeente Voorst participeert: Energieke Regio's Veluwe IJssel en Energy CheckUP.

Doel

- Bevorderen van de energiebewustwording bij bedrijven.
- Meer energiebesparing bij bedrijven.

Beschrijving

Energieke Regio's Veluwe IJssel wordt uitgevoerd met de partners van OVIJ. Doelstelling is in eerste instantie om minimaal 50 bedrijven en maatschappelijke organisaties binnen het werkgebied van OVIJ te adviseren over verduurzaming van hun vastgoed en minimaal € 3,5 mln. aan duurzame investeringen te realiseren, waarvan een substantieel gedeelte lokaal besteed zal worden. Hierbij gaat het om middelgrote tot grote energiegebruikers met een energierekening van minimaal € 10.000 op jaarbasis. Het project wordt in de eerste projectfase kleinschalig opgestart, met de organisatie van een eerste informele bijeenkomst waarvoor circa twintig potentiële koplopers worden uitgenodigd. Bij hen wordt een adviestraject doorlopen. Daarna wordt het uitgebreid naar andere bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het gaat om verdergaande verduurzaming van bedrijven. Dit kan door het nemen van verplichte wettelijke maatregelen tot energieneutraliteit. De wettelijke scope is vijf jaar terugverdientijd. De scope vanuit energieambitie kent een terugverdientijd binnen de technische levensduur van een installatie. Gaan wij uit van gemiddeld tien jaar terugverdientijd, dan betekent die € 3,5 mln. een besparing van circa 25,6 TJ per jaar.

De Energy CheckUP is een pilot die op dit moment samen met VNO-NCW binnen de gemeente Apeldoorn wordt uitgevoerd. Hierbij krijgen bedrijven een brief om de Energy CheckUP in te vullen aan de hand van hun energierekening en specificaties van het bedrijf. Daarna kan het bedrijf zien hoe het scoort in verhouding tot andere bedrijven in de branche. Als derde stap krijgen zij een overzicht van alle energiebesparende of energieopwekkende maatregelen die zij kunnen uitvoeren. De toezichthouder kan inloggen in dit ondernemingsdossier en bedrijven die maatregelen hebben uitgevoerd zullen geen bezoek krijgen van een toezichthouder terwijl bedrijven die niet deelnemen aan de Energy CheckUP wel actief gecontroleerd worden.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

Geen deelname aan een stimuleringsproject.

Ambitie B

Deelname aan Energieke Regio's voor een investeringsbedrag van € 3.500 en een jaarlijkse bijdrage van € 1.400. Daarnaast is er een ambtelijke inzet nodig voor OVIJ van € 2.240 in totaal € 3.640.

Naast het uitvoeren van Energieke Regio's wordt ook de Energy CheckUP uitgevoerd. De Energy CheckUP vergt een inzet van de OVIJ voor € 4.400.

	<i>Eenmalig</i>	<i>Ambitie B</i> Uren	Kosten
Investeringsbedrag	€ 3.500		
Energieke Regio's			
Jaarlijkse kosten Energieke Regio's			€ 3.640
Energy CheckUP			€ 4.400
Totaal			€ 8.040

4.2 Energie-Efficiency Plannen (EEP)

Maatregel

Dit traject is gericht op grootgebruikers van energie voor de planperiode 2017-2020. MJA3-bedrijven zijn bedrijven die meerjarenafspraken energie-efficiëntie hebben ondertekend. Dit is een overeenkomst tussen de overheid, bedrijven, instellingen en gemeenten. Zij hebben zich verplicht om een energie-efficiëntieplan op te stellen en de resultaten te monitoren. De gemeente Voorst kent drie bedrijven die hieraan zijn verbonden. Naast de MJA3-bedrijven zijn er bedrijven die vallen onder de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED). Dit zijn ondernemingen met meer dan 250 fulltime-equivalent (fte) of een jaaromzet van € 50 mln. Deze bedrijven zijn verplicht om een energie-audit te doen. Dit hoeft niet per se energiebesparing op te leveren, maar geeft wel meer inzicht in het energieverbruik.

Doel

- 2% energiebesparing bij MJA3-bedrijven.
- 1% extra energiebesparing bovenop de MJA3-doelstelling.
- Inzicht in het energieverbruik voor de EED-bedrijven.

Beschrijving

Omdat de energie-audits van de EED-bedrijven niet direct een besparing opleveren, ligt de focus op de MJA3-bedrijven. Voor de MJA3-bedrijven kunnen twee acties ondernomen worden:

1. het begeleiden van opstellen van EEP van de MJA3-bedrijven binnen de gemeente Voorst. Dit moet leiden tot 2% energiebesparing bij de deelnemende MJA3-bedrijven;
2. bedrijven die het convenant MJA3-bedrijven hebben ondertekend aanzetten tot het nemen van verdergaande energiebesparende maatregelen. Doel is dat ieder deelnemend bedrijf een bedrijfsinterne energievisie ontwikkelt en op planmatige en structurele wijze energiebesparende maatregelen neemt. Dit moet leiden tot 1% extra energiebesparing bovenop de MJA3#doelstelling over de hele planperiode. Dit wordt gerealiseerd door brede kennisuitwisseling te organiseren tussen bedrijven, waardoor verspreiding plaatsvindt van slimme bedrijfsinterne oplossingen.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

Geen extra actie ondernemen op de MJA3-bedrijven.

Ambitie B

MJA3-bedrijven begeleiden bij het opstellen van EEP, ook worden zij aangezet om verdergaande maatregelen te nemen. Dit zal kosten: € 2.800 en een initieel bedrag van € 1.500.

Vaste kosten

Enmalig ambitie B

€ 4.300

4.3 Energiebesparing proactief meenemen in de reguliere controles

Maatregel

De toezichthouders van de OVIJ hebben een energie cursus gevolgd. Hierdoor kunnen zij eenvoudig energiebesparing meenemen in de reguliere controles. Hierbij zal de prioriteit liggen bij grote energiegebruikers die in het reguliere toezicht weinig prioriteit hebben (zorginstellingen, kantoren, horeca en detailhandel). Handhaving op energie moet naast fysieke veiligheid, leefbaarheid en volksgezondheid een structurele plek krijgen binnen de OVIJ.

Doel

- Bevorderen van de energiebewustwording bij bedrijven.
- Meer energiebesparing bij bedrijven.

Beschrijving

Recent zijn erkende maatregelenlijsten in de wetgeving verankerd die bij toezicht kunnen worden gehanteerd. De toezichtstrategie is zo ingericht dat de focus komt te liggen op de achterblijvers. Conform de aanpak in het Gelders Energieakkoord worden toezicht (stok) en stimuleren (wortel) met elkaar gecombineerd. Bedrijven die geen energiebesparende maatregelen nemen, worden vanuit toezicht bezocht en de bedrijven die wel maatregelen nemen, worden met rust gelaten. Belangrijk hierbij is dat de toezichthouder zich in beginsel coöperatief opstelt tegenover de ondernemer.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

Energie niet meenemen in het handhavingstraject.

Ambitie B

Energie meenemen in het handhavingstraject. Hierbij kan dit in beginsel per jaar bij vijftien reguliere controles meegenomen worden. Dit zal € 12.000 kosten.

Ambitie C

Energie meenemen in het handhavingstraject bij zowel reguliere controles als projectmatig. Bij twintig reguliere controles kan energie worden meegenomen en daar boven op nog tien aspectcontroles (400 uur extra = € 32.000) extra.

	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren	Kosten	Uren	Kosten	Uren	Kosten
Extra inzet OVIJ				€ 12.000		€ 32.000
Totaal				€ 12.000		€ 44.000

4.4 Scholing en innovatie bedrijven, scholieren, studenten

Maatregelen

De energietransitie vraagt om actuele kennis van innovatieve technieken. Om op korte termijn grote slagen te maken, is het zaak om zoveel mogelijk bedrijven, studenten, scholieren te voorzien van kennis.

Doel

- Het inrichten van kennisportalen voor om- en bijscholing van medewerkers.
- Verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Aanbieden van workshops en trainingen voor ondernemers.
- Het stimuleren van kenniscentra en het uitwisselen van kennis.
- Medewerkers en lokale bedrijven en scholen zijn up-to-date op duurzaamheidsgebied.
- Klantgericht en praktisch advies voor bewoners en bedrijven die met duurzaamheid aan de slag gaan.
- Stimulering van de innovatie en marktpotentieel Voorster bedrijven gerelateerd aan duurzaamheid.

Beschrijving

De kennis bij bedrijven moet voldoen aan de laatste ontwikkelingen. Dit kan gerealiseerd worden door kenniscentra in te richten om de informatie uit te wisselen. Bij deze kenniscentra kan ook de meest actuele informatie omtrent subsidies of lening verstrekt worden zodat deze informatie mee gegeven kan worden aan de afnemers. Daarnaast moeten opleidingen aansluiten. Ook hiervoor geldt dat er aandacht moet zijn voor innovatieve en duurzame technieken.

Bouw- en installatiebedrijven spelen een marginale rol bij het ontwikkelen van innovatieve producten, diensten en concepten die versnelling van de energietransitie mogelijk zouden kunnen maken. Het zijn vooral de fabrikanten en adviseurs die innovaties mogelijk maken. Het kenniscentrum moet dan ook een ontmoetingsplek worden voor de opdrachtgevers en opdrachtnemers.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

De gemeente Voorst zal niet zelf actief inzetten op scholing en innovatie, maar wordt de verantwoordelijkheid bij de onderwijsinstellingen, installateurs, aannemers, fabrikanten en adviseurs gelegd.

Ambitie B

De gemeente Voorst haakt aan bij het Gelders Energieakkoord. De focus ligt hierbij op het onderwijs. Hierin de ambitie dat minimaal 80 ondernemers binnen de provincie Gelderland een groei doormaken van kennis en kunde van de energietransitie. Nodig € 7.500 OVIJ. Vanuit de gemeente is twintig uur extra inzet noodzakelijk (met name voor overleg).

Ambitie C

Er wordt zowel aandacht besteed aan de onderwijsinstellingen als aan het actief realiseren van kenniscentra. Er worden binnen de provincie Gelderland tweejaarlijkse netwerkactiviteiten georganiseerd en vier thematische kenniskringen opgezet. Nodig in totaal € 15.000 extra OVIJ.

	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Totaal			20	€ 7.500	20	€ 22.500

Hoofdstuk 5

Mobiliteit

Doelstelling

- **2020: dekkend netwerk (loopafstand) van openbare laadpalen in de gemeente Voorst**
- **2030: 25% elektrisch vervoer**
- **Totaal 50% minder CO2 door mobiliteit in 2030 (grotendeels door technologische ontwikkeling schonere voertuigen)**

Hoe

- **Voorzien in goede openbare laadinfrastructuur binnen de gemeente Voorst**
- **Gemeentelijk wagenpark versneld verduurzamen voor voorbeeldwerking**
- **Actief volgen technologische ontwikkelingen en landelijk/Europees beleid**
- **Bij aanbestedingen zoals bij doelgroepenvervoer, afvalinzameling en dergelijke schone (vracht)wagens als uitwerking meenemen**

Wat levert het op

- **Afname energievraag en lagere CO2-uitstoot**
- **Verbetering luchtkwaliteit (minder uitstoot fijnstof)**
- **Wegnemen belemmering burger om voor elektrisch voertuig te kiezen**

Wat is de situatie

De elektrische auto is in opmars. De verwachting is dat er binnen drie jaar van meerdere merken betaalbare volledige elektrische auto's zijn die minstens 300 km kunnen rijden op een volle accu. De grotere actieradius maakt elektrisch rijden interessant voor een veel bredere doelgroep. Naast een toename aan elektrisch rijden op korte termijn wordt er op de middellange termijn ook veel verwacht van alternatieven zoals waterstof en van de ontwikkeling van zelfrijdende auto's en het delen van auto's. Daarnaast zullen de voertuigen door technologische ontwikkeling steeds schoner worden. In de gemeente Voorst bestaat het gemeentelijk wagenpark uit twee Renault Clio's die op korte termijn worden vervangen en vier Kia Picanto's waarvan de vervanging op de middellange termijn gepland staan (twee stuks voor 2020 en de andere twee voor 2022).

Welk probleem moet worden opgelost

Het succes van elektrisch rijden wordt grotendeels bepaald door de ontwikkelingen in de auto-industrie. Er moeten betaalbare elektrische auto's komen met een voldoende grote actieradius. Naast de ontwikkelingen in de auto-industrie is het ook belangrijk dat het netwerk met laadinfra-structuur wordt ontwikkeld. Dit om de kip-ei-discussie te voorkomen. Men wil wel elektrisch rijden, maar doet dit niet omdat er onvoldoende laadpalen zijn. De gemeente Voorst kan hierin bijdragen door het realiseren van een dekkend netwerk aan laadpalen, zodat er altijd een laadpaal op loopafstand in de openbare ruimte aanwezig is. Naast het voorzien in een netwerk van laadpunten kan de gemeente Voorst ook aan de slag om haar eigen wagenpark (versneld) te verduurzamen. Dit vraagt in het algemeen om een hogere investering bij aanschaf, maar lagere kosten in gebruik.

Daarnaast moet uitgewerkt worden hoe aanbestedingen en concessieverlening zo ingericht kunnen worden dat het gunstig wordt Elektrisch Vervoer (EV) in te zetten. En wordt vanuit duurzaamheid op dit onderdeel geadviseerd.

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 Realiseren dekkend netwerk laadinfrastructuur.
- 2 Verduurzaming gemeentelijk wagenpark en uitwerken schoon vervoer in aanbestedingen

5.1 Realiseren dekkend netwerk laadinfrastructuur

Maatregel

Voorzien in een dekkend netwerk van laadpunten in de openbare ruimte.

Doel

- In alle kernen een laadpunt op loopafstand.
- Belemmering onvoldoende laadpunten wegnemen voor potentiële kopers elektrische auto's.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

Woningen met een eigen oprit en/of bedrijven met eigen parkeerplaatsen kunnen er zelf voor kiezen om een laadvoorziening op eigen terrein te plaatsen (privaat en semiopenbaar).

Ambitie B

Dorpen

In de dorpen (Nijbroek, Terwolde, Teuge, Wilp, Posterenk, Voorst en Klarenbeek) voorziet de gemeente Voorst in minstens één (dubbel) laadpunt voor elektrisch vervoer in de openbare ruimte. Met deze **zeven extra** laadpunten plus de bestaande laadpunten in Teuge heeft ieder dorp daarmee een openbaar laadpunt. De laadpalen worden op strategische zichtlocaties geplaatst, zoals bij openbare gebouwen of nabij een zichtlocatie zoals kruisingen.

Twello

Het streven is dat er in Twello altijd een laadpunt op loopafstand aanwezig is. Naast het bestaande laadpunt in Twello worden er **vier extra** laadpunten gerealiseerd. De loopafstand wordt dan circa 500 m. De laadpunten worden geplaatst op plekken waar auto's voor langere tijd worden geparkeerd (station, parkeergarages, werklocaties, sportlocaties, winkellocaties). De plekken zijn exclusief voor elektrische auto's en daarmee gaan zij ten koste van een reguliere parkeerplek.

Indien de laadpunten nog niet gerealiseerd zijn wordt voorrang gegeven aan realisatie binnen het bovenstaande kader indien daar een aanvraag voor binnenkomt. Mensen kunnen een openbaar oplaadpunt aanvragen onder de volgende voorwaarden, men:

- is in het bezit zijn van een elektrisch voertuig met een minimaal volledig elektrisch bereik van 45 km;
- heeft geen oprit/parkeergelegenheid op eigen terrein;
- woont in de gemeente Voorst of werkt aantoonbaar minimaal 18 uur per week in de gemeente Voorst;
- Vindt op loopafstand (500 m) geen laadpunt.

De gemeente Voorst houdt openbare laadpunten graag zo veel mogelijk beschikbaar voor inwoners en gasten. Daarom brengen wij vanaf 4 uur na het volledig opgeladen zijn van de desbetreffende accu, kosten in rekening. Deze extra kosten zijn gelijk aan het reguliere laadtarief per uur en verrekenen wij automatisch met het laadtegoed. Nachturen (22.00 uur tot 8.00 uur) zijn hierin uitgezonderd.

Ambitie C

Bij ambitie C wordt het laadnetwerk in Twello dusdanig verdicht dat de loopafstand naar een laadpunt maximaal 300 m bedraagt. In dat geval moeten er negentien extra laadpalen worden gerealiseerd.

Laadpunten	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Totaal	0	0	80	€ 11.000	160	€ 30.000

5.2 Verduurzaming gemeentelijk wagenpark en schoon vervoer in aanbestedingen

Maatregel

Het bestaande gemeentelijk wagenpark (versneld) vervangen door elektrische auto's. In de huidige situatie bestaat het gemeentelijk wagenpark uit twee Renault Clio's die op korte termijn worden vervangen en vier Kia's waarvan de vervanging op de middellange termijn (twee stuks voor 2020 en de andere twee voor 2022) is voorzien. Daarnaast wordt uitgewerkt hoe aanbestedingen en concessieverlening zo inricht kunnen worden dat het gunstig wordt EV in te zetten. Met andere woorden hoe kunnen wij door het stellen van eisen aan de uitstoot van schadelijke stoffen in aanbestedingen waar vervoer onderdeel van is (doelgroepen, afval en dergelijke) gunstige omstandigheden laten ontstaan voor inschrijvers die willen verduurzamen.

Doel

- De CO2-uitstoot van het gemeentelijk wagenpark sterk reduceren.
- Stimuleren en zelf het goede voorbeeld geven in het gebruik van elektrische auto's.
- In aanbestedingen en concessieverlening sterk te sturen op EV.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A

In het budget is voorzien in de reguliere vervanging van het gemeentelijk wagenpark. In dit budget is ruimte voor een zuinige conventie auto, maar er is geen ruimte voor een in aanschaf duurdere elektrische variant. Het gebruik van een elektrische auto is goedkoper dan het gebruik van een conventionele auto.

Ambitie B

Er wordt aanvullend budget beschikbaar gesteld van € 5.000. Daarmee kunnen de twee Renault Clio's die op korter termijn moeten worden vervangen, vervangen worden door een elektrische uitvoering. Er wordt jaarlijks 40 adviesuren beschikbaar gesteld om bij aanbestedingen sterk te sturen op elektrisch vervoer. Eenmalig dient uitgewerkt te worden hoe aanbestedingen en concessieverlening zo inricht kunnen worden dat het gunstig wordt EV in te zetten (200 uur).

Ambitie C

Er wordt een aanvullend budget van € 55.000 beschikbaar gesteld. Daarmee wordt naast de vervanging in ambitie B ook de vier Kia's versneld afgeschreven en vervangen door een elektrische versie.

	<i>Eenmalig</i>		<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
Verduurzamen wagenpark	Uren en Kosten		Uren en Kosten		Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Totaal	200	€ 5.000	0	0	40	0	0	€ 55.000

Hoofdstuk 6

Grootschalige opwek

Doelstelling Energieneutraal

- **60% minder CO₂-uitstoot door lokale productie van duurzame energie**
- **De bijbehorende opgave is 60 GWh aan alternatieve duurzame stroombronnen (wind, zon, biomassa, enzovoort) en 18 mln. m³ aan biogas en/of overschakelen naar wezenlijk andere warmte-infrastructuur als vervanging voor gas[4]**

Inzet 2020

- **7 GWh zonnestroom (= circa 14 ha op daken, schuurdaken en maximaal 0,2% agrarische gronden)**
- **Verkenning, visie en roadmap op de toepassing van grootschalige opwek duurzame energie passend bij de aard en schaal van de gemeente Voorst (gereed in 2017)**

Inzet 2030

- **Nader te bepalen op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar grootschalige opwek in de gemeente Voorst**

Hoe

- **Verkennen mogelijkheden, strategie en koersbepaling grootschalige opwek in de gemeente Voorst**
- **Faciliteren van en mogelijk participeren in grootschalige opwek**
- **Faciliteren van grootschalige toepassing zonnestroom op agrarische daken met asbest (asbest eraf, panelen erop)**

Wat levert het op

- **Substantiële bijdrage lokale duurzame energie en afname CO₂-uitstoot**
- **Versterking lokale economie en werkgelegenheid**
- **De structurele stappen richting een energieneutrale Regio Stedendriehoek zijn gezet**
- **Mede-eigenaarschap bewoners en gemeente Voorst in duurzame energievoorziening**
- **Revenuen blijven binnen de gemeente Voorst en komen ten goede aan de bewoners en maatschappelijke voorzieningen**

[4] *Ter illustratie, dat komt overeen met zeven windmolens en 70 ha zonnepanelen voor stroom en 825 ha (voor maïs) tot 1.325 ha (wilgen) voor biogas en/of een warmte-infrastructuur op basis van aardwarmte.*

Wat is de situatie

Het is ambitieus maar te realiseren om tot maximaal 40% minder CO₂-uitstoot plaatsvindt in 2030 door besparing op het gebruik van elektriciteit en gas en relatief kleinschalige opwek door huishoudens, bedrijven en gemeentelijke gebouwen. Voor energieneutraliteit per 2030 betekent het dat er nog altijd een opgave is van 60% aan lokale duurzame productie van stroom, biogas en warmte met grootschalige opwek. Met de huidige stand van de techniek is dit technisch mogelijk. Het vraagt wel om een enorme investering en heeft een aanzienlijke ruimtelijke impact. De aanpak van deze uitdaging vraagt een duidelijke visie op de toekomstige inrichting van onze gemeente. In het kader van de Ruimtelijke Toekomstvisie zullen de diverse ruimtelijke componenten in samenhang worden uitgewerkt. Hierbij zal de vraagstelling rondom duurzame opwek een uitdrukkelijke plek krijgen.

Daarnaast zijn er op de middellange termijn diverse innovaties te verwachten waarmee op alternatieve en efficiëntere wijze energie bespaard en opgewekt kan worden. Dit vraagt om een goede afweging en een strategie waarbij ambities, middelen en nieuwe technologische mogelijkheden bij elkaar komen. Dat betekent niet dat de kansen die zich voordoen niet moeten worden aangegrepen. Zo wordt

in samenhang met de verbreding van de A1 in het kader van de provinciale gebiedsopgave een verkenning gestart naar de mogelijkheden om langs de A1 duurzaamheidsprojecten te ontwikkelen. Alles in het kader van Cleantech-icoon A1, de A1 als energielandschap. Bij deze verkenning zullen meerdere partijen uit zowel overheid als bedrijfsleven betrokken worden. Eén van de onderdelen van de verkenning zal gaan over de mogelijkheden voor grootschalige energieopwekking.

Welk probleem moet worden opgelost

Windmolens en zonnevelden zijn bewezen technieken die nu al veel worden ingezet, maar die een ruimtelijke impact kennen die op gespannen voet kan staan met het kleinschalige landschap en de kwaliteit van onze leefomgeving. Energiewinning door stromend IJsselwater staat nog in de kinderschoenen maar biedt veel potenties. De bovenstaande technieken bieden een oplossing voor de vraag naar stroom maar zijn minder geschikt als bron voor warmte.

Het gebruik van aardwarmte in combinatie met een distributienet voor warmte en de grootschalige productie van biogas biedt wel een alternatief voor aardgas. Hiermee is echter nog minder ervaring opgedaan en het is niet bekend hoe kansrijk dit kan worden ingezet in de gemeente Voorst. Hiermee hangt ook samen of het bestaande aardgasnetwerk voor huishoudens gaat verdwijnen zoals door de energiesector wordt aangekondigd. Bij grootschalige energieopwekking moet ook worden voorzien in energieopslag en de aanleg van een slim energienet. De technologieën hiervoor zijn in ontwikkeling, waarbij de netbeheerder een belangrijke rol heeft, en worden nog beperkt toegepast.

De impact van de energietransitie zal groot zijn en tot een (letterlijk) nieuw (energie)landschap leiden met opwekinstallaties, biogas- en andere nog onbekende installaties, met opslagvoorzieningen en een aangepast distributienet. Vanwege het behoud van landschappelijke kwaliteiten en het tot stand komen van maatschappelijk draagvlak is het daarbij noodzakelijk om tot een zorgvuldige ruimtelijke inpassing te komen, waarbij nagedacht moet worden of verschillende energiecomponenten elkaar kunnen aanvullen of versterken. Ook is de vraag of de huidige structuren in de samenleving toereikend zijn of dat er geëxperimenteerd moet worden met vernieuwende participatie-vormen en bedrijfsmodellen passend bij een lokale energie-infrastructuur.

De complexiteit rondom grootschalige opwek vraagt om een verkenning voor de specifieke situatie in de gemeente Voorst. En op basis daarvan een strategie en een koers waarmee kansen op dit moment worden benut en tegelijkertijd wordt geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen. Naast de technische (on)mogelijkheden moet daarbij ook nadrukkelijk worden gekeken naar sociaal maatschappelijke aspecten, zoals:

- wil de gemeente Voorst alleen faciliteren of ook zelf participeren in grootschalige opwek;
- hoe wordt geborgd dat bewoners en Voorster bedrijven kunnen participeren;
- hoe wordt georganiseerd dat de revenuen maximaal terugvloeien naar bewoners, lokale bedrijven en maatschappelijk voorzieningen;
- hoe moet worden omgegaan met de concurrentie tussen agrarische gronden voor voedselproductie en agrarische gronden voor de productie van biomassa ten behoeve van energie;
- hoe kan er ruimte worden gegeven aan grootschalige opwek en tegelijkertijd de kwetsbare en waardevolle landschappelijke waarden worden geborgd;
- hoe zorgen we dat innovaties bijdragen aan de technologische ontwikkeling en het versterken van het vestigingsklimaat en de leefbaarheid;
- hoe gaat de gemeente Voorst om met aanvragen van derden. De gemeente zal waar mogelijk pro actief bijdragen aan kansrijke initiatieven van derden door het beschikbaar stellen van het netwerk en expertise.

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 Verkenning mogelijkheden, strategie en koers voor grootschalige opwek in de gemeente Voorst.
- 2 Actief bijdragen aan de beleidsvorming met betrekking tot de Ruimtelijke Toekomstvisie en de regionale verkenning in het kader van de A1 als Cleantech-icoon afwachten.
- 3 Onderzoek naar mogelijkheden en uitrol van stimulering grootschalig gebruik (agrarische) daken en particulieren (asbest eraf/panelen erop).

6.1 Onderzoek naar grootschalige warmtebronnen (onder andere aardwarmte en warmtenet)

Maatregel

Een verkennende studie naar de mogelijkheden in de gemeente Voorst van grootschalige toepassing van aardwarmte en andere alternatieve warmtebronnen (onder andere biomassa en restwarmte) in combinatie met een warmtedistributienet als alternatief voor de huidige warmtevoorziening op basis van aardgas. In de studie wordt ook gekeken naar de grootschalige opwekking van biogas als alternatief voor aardgas in combinatie met het bestaande aardgasnet.

Beschrijving

De energiesector houdt er rekening mee dat het aardgasnet de komende vijftien jaar wordt uitgefaseerd. Dat betekent dat woningen en bedrijven niet langer op basis van aardgas kunnen worden verwarmd. Verwarming met grootschalige lokale duurzame bronnen levert een grote bijdrage aan de beperking van de CO₂-uitstoot.

Er zijn steeds meer technieken om op kleine schaal (een beperkt cluster van) woningen en bedrijven te verwarmen met houtkachels, warmtekoude-opslag of warmtepompen. Er zullen echter ook grootschalige collectieve maatregelen nodig zijn. Dat kan bijvoorbeeld met aardwarmte of collectieve toepassingen van biomassa. In de studie wordt gekeken naar de diepte en de omvang van winbare aardwarmte en andere lokale duurzame warmtebronnen.

Naast het winnen/genereren van warmte moet er ook voorzien worden in een warmtenet waarmee de warmte gedistribueerd wordt naar de woningen en bedrijven. Daarbij wordt ook gekeken wat de meest efficiënte infrastructuur is voor de verschillende kernen in relatie tot de warmtebronnen. De verkennende studie kan richting geven aan toekomstige keuzen. Waar mogelijk wordt aangesloten bij regionale initiatieven en kansen (onder andere Cleantech en uitwerking Eo Weijers-prijsvraag).

Noodzakelijke middelen

De kosten voor een verkennende studie worden initieel geraamd op € 7.500. Op basis van de verkenning zullen vervolgens locatiespecifieke haalbaarheidsonderzoeken worden uitgevoerd.

6.2 Verkennen mogelijkheden grootschalige opweg zon/wind/ biomassa/waterkracht

Maatregel

Verkennde studie naar potentie, mix en locatie van grootschalige lokale energiebronnen.

Beschrijving

Voor het opwekken van lokale duurzame stroom zijn er diverse mogelijkheden. Een landelijke gemeente als Voorst biedt daarbij gebiedseigen mogelijkheden (ruimte, ligging aan de IJssel, beschikbaarheid biomassa). Tegelijkertijd stelt de opbouw en de kwaliteit van ons landschap ook beperkingen aan de inpassing van grootschalige toepassing van zonnevelden en windmolens. In de verkenning wordt gekeken naar de potentie van de verschillende stroombronnen in de gemeente Voorst en welke slimme mix van bronnen optimaal aansluiten bij de mogelijkheden en specifieke (ruimtelijke) omstandigheden in de gemeente Voorst. Concurrentie met of versterking van andere functies wordt hierbij nadrukkelijk meegenomen. Daarbij valt te denken aan een zonneveld op agrarische grond maar ook het herstel en beheer van hakhoutbosjes en lanen in combinatie met houtwinning. Bij de verkenning wordt rekening gehouden met de verwachte regionale ruimtelijke ontwikkeling zoals de verbreding van de A1 en de ontwikkeling van windmolens aan de grenzen van onze gemeente. Daarnaast wordt de verkenning in samenhang met de Ruimtelijke Toekomstvisie bekeken en met de uitkomsten van de regionale verkenning in het kader van de A1 als Cleantech-icoon.

Noodzakelijke middelen

De kosten voor verkennde studies worden initieel geraamd op € 5.000. Op basis van de verkenning zullen vervolgens bron- of locatiespecifieke haalbaarheidsonderzoeken worden uitgevoerd.

6.3 Onderzoek (grootschalig) gebruik daken (asbest eraf, panelen erop)

Maatregel

Een verkenning naar het potentieel van asbestdaken in het landelijk gebied en naar asbest in woningen dat kan worden omgevormd naar zonnedaken inclusief de daarvoor noodzakelijke constructies (financieel en participatie) en de mogelijkheden voor stimulering.

Doel

De noodzaak voor dakrenovatie vanwege verplichte asbestsanering benutten voor de aanleg van zonnedaken. Daarmee tevens een perspectief bieden voor de eigenaren van asbestdaken.

Beschrijving

Vanaf 2024 wil de Rijksoverheid een verbod op asbestdaken invoeren. Particulieren, bedrijven en (overheids-)instellingen mogen in 2024 geen asbestdaken meer bezitten. Deze maatregel moet gezondheidsproblemen door asbest voorkomen. Asbest is een kankerverwekkend materiaal. Van door ouderdom verweerde daken kan asbest vrijkomen en in de omgeving terecht komen. Ook bestaat het risico op asbestbranden, met vaak hoge opruimkosten en veel bezorgdheid bij omwonenden als gevolg.

Voor het laten verwijderen van een asbestdak - groter dan 35 m² - kan door zowel particulieren als (agrarische) bedrijven subsidie worden aangevraagd. Deze "Subsidieregeling verwijderen asbestdaken" loopt nog tot en met 31 december 2019.

In onze gemeente is er een aanzienlijk aantal gebouwen met een asbestdak. Opgeteld is dit een enorm oppervlak waarvan een deel kan worden benut voor zonne-energie. Naast de opwek van duurzame energie kan de toepassing van zonnepanelen mogelijk ook bijdragen in de dekking van de kosten waarmee eigenaren van een asbestdak worden geconfronteerd.

Noodzakelijke middelen

In de verkennende studie worden de voor zonne-energie kansrijke asbestdaken geïnventariseerd en wordt het potentieel bepaald. Daarnaast wordt actief gezocht naar rendabele constructies om individueel of collectief (met participatie van de omgeving, burgers en bedrijven) zonnedaken mogelijk te maken. Voor agrarische daken wordt ook gekeken naar mogelijkheden om aan te sluiten bij lopende initiatieven uit de sector (onder andere LTO) en welke stimulering nodig is. Uiteraard worden ook de provinciale en landelijke regeling nauwlettend gevolgd.

De kosten voor een verkennende studie worden initieel geraamd op € 7.500. Op basis van de resultaten wordt bepaald welke aanvullende maatregelen de gemeente Voorst kan en wil nemen.

Hoofdstuk 7

Biomassa

Doelstelling

- **De aanwezige biomassastromen beter benutten en hoogwaardiger inzetten als nieuwe grondstof**

Hoe

- **Stimuleren en organiseren dat de aanwezige biomassastromen efficiënt en doelmatig worden benut**
- **Samenwerken met particuliere terreineigenaren**
- **Aansluiten bij initiatieven binnen de Regio Stedendriehoek**
- **Actief volgen van de ontwikkelingen binnen de markt ten aanzien van efficiëntere verwerkingsmethoden**

Wat levert het op

- **Betere benutting biomassastromen als nieuwe grondstof**
- **Duurzame energieproductie en afname CO2-uitstoot**
- **Landschappelijke en ecologische verbetering (onder andere herstel hakhoutbos en ecologisch bermbeheer)**
- **Inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt**

Wat is de situatie

De gemeente Voorst is een groene gemeente, met veel kansen op het gebied van biomassa. Nu nog gaan er een hoop waardevolle grondstoffen verloren. Wij willen optimaal gebruik maken van deze biomassastromen zoals hout, gras, bladafval en groente-, fruit- en tuinafval (gft). Deze kunnen verwerkt worden tot waardevolle groene grondstoffen (denk aan veevoer, chemicaliën, bouwmaterialen en bodemverbeteraars) of als bron voor groene energie (bijvoorbeeld brandstof voor transport, elektriciteit en warmte). Hoe hoogwaardiger wij biomassa benutten, des te groter is de toegevoegde waarde voor milieu en economie. Binnen onze gemeente liggen meer kansen voor benutting van biomassa. Het probleem zit vooral in de diverse functies die conflicterend zijn. Veel van deze biomassa vindt zijn weg al richting Attero waar het ingezet wordt in de vergisting waarmee stroom wordt gemaakt. Van het digestaat dat hierbij vrijkomt en de overige circa 40% gft (het deel dat minder geschikt is voor de vergister) wordt compost gemaakt. Het meeste hiervan wordt afgezet als potgrond, hierdoor hoeft er niet langer turf gewonnen te worden als potgrond.

Welk probleem moet worden opgelost

Er komt veel biomassa vrij bij burgers. Hiervan verdwijnt een deel in de grijze container, een deel wordt verstookt (op de paasvuren en via de weg van de stookvergunningen) of het blijft op het eigen erf achter. Daarnaast komt er biomassa vrij vanuit de gemeente Voorst, zoals blad- en snoeiafval. Op dit moment wordt de afzet hiervan zo goedkoop mogelijk weggezet. Door niet meer alleen op het financiële aspect te gaan aanbesteden, maar bij de aanbesteding ook aanvullende regels op te stellen, kan de biomassa hoogwaardiger weggezet worden. Ook bij particuliere terreinbeheerders (onder andere de landgoederen) is er nog veel onbenut potentieel met betrekking tot biomassa. Het kostenaspect en de noodzakelijke organisatie/logistiek spelen hierbij een rol.

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 De huis-aan-huisinzameling van grof groenafval voor burgers financieel aantrekkelijker maken (van € 30 naar € 10).
- 2 De biomassa die vrijkomt vanuit de gemeente Voorst, zoals bladafval, bermmaaisel en snoei-afval, bij de aanbesteding zo organiseren dat een hoogwaardige verwerking gerealiseerd wordt.
- 3 Projecten gaan starten waardoor wij resthout uit onze landgoederen kunnen inzetten als biomassa.
- 4 Inventarisatie naar gebieden in de gemeente Voorst in eigendom van de gemeente Voorst die op dit moment geen toepassing kennen en geschikt zouden kunnen zijn voor tijdelijke aanplant biomassa.

- 5 Participeren in de regionale pilot 'van Bermgras tot Bladzijde' waarbij van gras uit de openbare ruimte op grote schaal karton wordt geproduceerd.
- 6 Beleid maken waarin wordt geregeld dat wij stoppen met afgifte van stookvergunningen. Het groenafval dat bij onderhoud van terreinen bij particulieren vrijkomt, mag dan niet langer op het eigen terrein verbrand worden, omdat wij het belangrijk vinden dat dit hoogwaardig ingezet wordt.
- 7 Er wordt dan alleen nog toestemming gegeven voor beperkte paasvuren.

Bij ambitieniveau B stellen wij de projecten 1 tot en met 5 voor.

Bij ambitieniveau C stellen wij voor de discussie over stookvergunningen en paasvuren aan te gaan.

Noodzakelijke middelen

Ambitie B: extra inzet op biomassa jaarlijks 200 uur

Burgers kunnen nu hun tuinafval huis-aan-huis laten inzamelen. Dit kost circa € 30 per keer hierdoor is er weinig belangstelling voor, derhalve gaat dit bedrag omlaag. Als de inzameling circa € 10 per keer gaat kosten is de verwachting dat de vraag omhoog gaat en dat dit kostentechnisch net te doen is met de eigen vrachtwagen van de werf. De organisatie vraagt enige personele inzet.

Gemaaid gras blijft nu nog grotendeels liggen. Maar er ontstaan inmiddels allerlei toepassingen voor gras.

De biomassa dat vrijkomt vanuit de gemeente Voorst, zoals blad- en snoeiafval bij de aanbesteding zo organiseren dat een hoogwaardige verwerking gerealiseerd wordt. Bij de aanbestedingen zal hiervoor input geleverd moeten worden. Daarnaast heeft de gemeente Voorst diverse gronden in eigendom. Deze gronden kunnen, totdat zij een meer permanente bestemming krijgen, ingezet worden ten behoeve van teelt biomassa (zie ook hoofdstuk afstand tot de arbeidsmarkt). Hiervoor dient een inventarisatie plaats te vinden naar de mogelijke gebieden en een onderzoek naar de mogelijkheden van aanplant en oogst van biomassa in de vorm van (snelgroeiende) houtopstanden/singels. Een en ander kan ook uitgerold worden naar beleid voor particulieren.

Haalbaarheidsstudie met landgoedeigenaren/groene sector voor mogelijkheden energiewinning uit biomassa (snoeihout) in combinatie met de betaalbaarheid van het landschapsonderhoud en werkvoorziening voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (inventarisatie aanbod en energievraag en de mogelijkheden voor toegevoegde waarden). De gemeente Voorst kan een aanjagende/faciliterende rol spelen bij de verkenning. Bij de haalbaarheidsstudie wordt ook gekeken naar mogelijkheden in regioverband.

Verkenning naar mogelijkheden om gemeentelijk snoeihout uit de openbare ruimte te benutten voor het verwarmen van één of meer gemeentelijke gebouwen door middel van een houtgestookte verwarmingsinstallatie.

Ambitie C: afschaffing stoken

Een optie uitwerken om het lokaal verbranden van snoeiafval af te bouwen en te vervangen door faciliteiten waarbij grof groen aan huis wordt ingezameld en/of centraal kan worden aangeleverd. Na sortering kan grof groen hoogwaardig als hout of als brandstof voor duurzame energie worden ingezet. Het groenafval wordt daarom na aanmelding door de gemeente Voorst ingezameld. Aan het aan huis inzamelen van grote hoeveelheden biomassa hangt een kostenplaatje van € 4.000 per jaar. Hiervoor moet nieuw beleid worden opgesteld.

Er wordt dan alleen nog toestemming gegeven voor de paasvuren. Wel wordt een maximum gesteld aan de hoeveelheid biomassa dat mag worden verstoekt via de paasvuren. Hiervoor moet nieuw beleid worden opgesteld. Nieuw beleid opstellen vraagt 200 uur aan personele inzet.

	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
Biomassa	Uren	Kosten	Uren en	Kosten	Uren en Kosten	
Totaal	0	0	200		400	€ 4.000

Hoofdstuk 8

Ecologisch beheer

Doelstelling

- Realiseren van een beleefbare en ecologisch functionerende berm langs wegen, wandel- en fietspaden
- Voor circa vier beeldbepalende gebieden overgaan tot ecologische inrichting en beheer

Hoe

- Toepassing van beheer dat naast verkeersveiligheid ook is gericht op het versterken van de ecologische en landschappelijke waarden van de berm/ gebied

Wat levert het op

- Ecologische verbindingzones met hogere natuurwaarden en meer biodiversiteit
- Een betere recreatieve beleving van een bloemrijke berm/gebied
- Inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij ecologisch beheer
- Er komt meer biomassa vrij die hoogwaardiger kan worden ingezet (onder andere energiewinning)

Wat is de situatie

De bermen en groene gebieden langs wegen, wandel- en fietspaden worden zo efficiënt mogelijk beheerd. Dat wil zeggen een beheer dat primair is gericht op verkeersveiligheid en tegen zo laag mogelijke kosten (eenmaal per jaar klepelen door een aannemer). Hierdoor is er weinig ruimte om de verschillende functies van de berm beter tot haar recht te laten komen. Dit kan wel door een aangepast ecologisch beheer voor een aantal bermen en in een aantal beeldbepalende gebieden.

Welk probleem moet worden opgelost

Ecologisch beheer is duurder dan het huidige toegepaste beheer. Er is eenmalig extra geld nodig voor het opstellen van een ecologisch beheerplan, daarnaast vraagt ecologisch bermbeheer meer onderhoud (vaker per jaar maaien en afvoeren in plaats van eenmaal per jaar klepelen).

Hoe dragen wij daaraan bij

Door bij circa 25 % van de bermen (ecologisch en recreatief waardevol) en bij circa vier gebieden over te gaan naar een ecologisch beheer.

Noodzakelijke middelen

Ambitie B: ecologisch beheer bij een deel van de bermen (25%) en gebieden (4)

Het voorstel is circa 25% van de bermen ecologisch te gaan beheren. En circa vier beeldbepalende gebieden. Het zijn vooral de bermen waar bijzondere planten zijn gevonden of de bermen waar wandel-/fietspaden langs liggen. Om het voorgestelde beheer in te gaan voeren, zijn middelen nodig voor de begeleiding van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (worden in hoofdstuk inzet mensen met afstand tot de arbeidsmarkt gevraagd), € 6.000 kosten voor de extra maaigangen, € 1.000 voor aankoop zaden, 160 uur coördinatie (met name voor beeldbepalende gebieden).

Daarnaast is er eenmalig een onderzoek nodig voor het opstellen van een beheersplan en het inregelen/uitwerken en plannen van het nieuwe beheer, kosten € 15.000. In samenwerking met de gemeenten van de Stedendriehoek wordt dan ook gekeken naar de opties om biomassa zo hoogwaardig mogelijk te verwerken.

Ambitie C: er kan voor gekozen worden om alle bermen ecologisch te beheren

Alle bermen worden ecologisch beheerd. Wij moeten dan van één werkgang (één keer klepelen in het najaar) naar vier werkgangen (zowel in het voorjaar als het najaar maaien, twee weken laten liggen, afvoeren). De kosten zijn dan in totaal € 140.000 extra.

	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
Ecologisch beheer	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Eenmalig				€ 15.000		
Totaal	0	0	160	€ 7.000	160	€ 147.000

Hoofdstuk 9

Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

Doelstelling

- **Creëren van beschermd nuttig werk voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt**
- **Mensen vaardigheden laten opdoen om te kunnen doorstromen naar regulier werk**
- **Creëren van betaalde banen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt**
- **Schonere omgeving met weinig zwerfvuil**
- **Nette buitenruimte, sportparken en ecologisch beheer**
- **Stimulerende werking naar burgers om zwerfvuil te voorkomen en zelf op te ruimen**

Hoe

- **Huidige zwerfvuilproject opschalen voor mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt**
- **Op de werf mensen met behulp van projecten vaardigheden laten opdoen om te kunnen doorstromen naar regulier werk**
- **De textiel en wit- en bruingoed zo organiseren dat het hier in de regio al gesorteerd wordt**

Wat levert het op

- **Beschut werk voor tien tot vijftien mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt voor twee of vier dagen per week het jaar rond**
- **Sociale activering voor twee of vier mensen voor vijf dagen per week**
- **Twee mensen met een (kleinere) afstand tot de arbeidsmarkt aan een betaalde baan te helpen op de gemeentewerf en twee mensen met (grotere) afstand tot de arbeidsmarkt aan een werkervaringsplek te helpen (textiel/wit- en bruingoed)**

Wat is de situatie

De gemeente Voorst wil zich extra inzetten om mensen met (grote) afstand tot de arbeidsmarkt van zinvol - aangepast - werk te voorzien. Binnen de domeinen afval, groen en beheer worden mogelijkheden gezien, gezocht en gecreëerd. Hiervoor is in samenwerking met Mens en Welzijn Voorst, de sportraad en Circulus Berkel B.V. een aantal projecten uitgewerkt. Hiermee wordt tevens bijgedragen aan een schonere leefomgeving, mooie bermen, goede afvalscheiding en hergebruik van materialen of grondstoffen. Hierbij zijn kansen voor de koppeling met wijkgericht werken in overleg met bewoners. Ook dient het zoeken naar een geschikte match tussen doelgroepen en projecten verder uitgewerkt worden.

Welk probleem moet worden opgelost

Bij de ontwikkeling van de projecten is primair gekeken naar maatschappelijke baten. De projecten zijn zowel sociaal als duurzaam en dragen daarmee direct bij aan belangrijke doelen waar de gemeente Voorst voor staat. Uit de kosten-batenanalyse blijkt dat de kosten met name zitten in eenmalige projectkosten en jaarlijkse begeleidingskosten. Daar tegenover staan financiële opbrengsten (onder andere landelijke subsidie voor zwerfvuil en opbrengsten gesorteerde afvalstromen). Ook het beperken van de uitkeringslast kan als opbrengst worden opgevoerd. Dit geldt alleen wanneer iemand een (deeltijd) baan krijgt en daardoor geen (of beperkt) beroep hoeft te doen op een uitkering). De opbrengsten wegen echter niet op tegen de kosten. Afhankelijk van het ambitieniveau zal de gemeente Voorst moeten bijgedragen. De maatschappelijke baten zijn dat vijftien tot 25 mensen een (tijdelijke) baan/ werkervaringsplek krijgen en dat wordt bijgedragen aan de milieudoelen.

Hoe dragen wij daaraan bij

- 1 Inzet mobiel buitenteam zwerfafval en overige onderhoudswerkzaamheden buiten.
- 2 Op de gemeentewerf plekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

9.1 Inzet mobiel buitenteam zwerfafval en overige onderhoudswerkzaamheden buiten

Maatregel

Werkzaamheden op het gebied van zwerfvuil zijn min of meer oneindig en lenen zich voor een grotere groep medewerkers en voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt. Ook zijn er andere klussen in de buitenruimte denkbaar die veilig en beschermd uitgevoerd kunnen worden. Daarom wordt in ambitieniveau B het huidige zwerfvuilproject in overleg met Mens en Welzijn omgebouwd naar een project waarbij een team van circa tien tot vijftien mensen ingezet worden voor telkens twee dagen per week zwerfvuil opruimen en in ambitieniveau C nogmaals twee dagen voor overige werkzaamheden in de gemeente Voorst. Bij deze groep loopt continu een begeleider vanuit Mens en Welzijn mee.

Doel

- Schonere omgeving met weinig zwerfvuil.
- Nette buitenruimte met onderhouden fruitbomen.
- Onderhouden sportparken en overige gebieden.
- Stimulerende werking naar burgers om geen zwerfvuil weg te gooien en zelf ook zwerfvuil op te ruimen.
- Creëren van beschermd nuttig werk voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Mensen vaardigheden laten opdoen om te kunnen doorstromen naar zo regulier mogelijk werk.

Noodzakelijke middelen

Ambitie A: basis

In de huidige opzet van het zwerfvuilproject zijn twee medewerkers zelfstandig aan de slag met het opruimen van zwerfvuil. Deze medewerkers worden weinig begeleid en redden zich prima. Deze medewerkers worden betaald door de gemeente Voorst, deels met zwerfvuilsubsidiegelden. Conform het huidige project zwerfafval zijn twee mensen twee dagen per week aan de slag met het opruimen van zwerfafval.

Ambitie B: uitrol waarbij het opruimen van zwerfafval gebruikt wordt als sociale activering

Samen met Mens en Welzijn bouwen wij het huidige zwerfvuilproject om, zodat meer mensen dan wel mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag kunnen. Hiervoor levert de gemeente Voorst twee dagen per week een "keet", die wordt gebracht en gehaald door de gemeente Voorst. Aan het eind van de dag kijkt een medewerker van de gemeente Voorst even mee naar het resultaat. Ook het verzamelde zwerfvuil wordt door de gemeente Voorst meegenomen. Ten slotte levert de gemeente Voorst materiaal waarmee het vuil wordt verzameld. Er wordt vanuit de gemeente Voorst een jaar rond een planning gemaakt waar deze mensen kunnen opruimen. Dit moeten redelijk beschutte en veilige plekken zijn (kleine kernen, langs niet al te drukke wegen enzovoort).

- Resultaat

Tien tot vijftien mensen voor twee dagen per week begeleid zwerfvuil opruimen.

De kosten voor de begeleiding uitgevoerd vanuit Mens en Welzijn (€ 20.000) kunnen deels uit de zwerfvuilsubsidie bekostigd worden, aanvullend wordt € 10.000 gevraagd. Uitvoer vanuit de gemeente Voorst wordt opgepakt binnen de reguliere werkzaamheden, wel is circa 40 uur nodig voor overleg/afstemming. Eenmalige opstartkosten: 30 uur (ambtelijke uren).

Ambitie C: mobiel buitenteam voor overige projecten in de buitenruimte

Daarnaast kan Mens en Welzijn dit team van tien tot vijftien mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt, nog twee dagen inzetten op andere projecten. De begeleiding en het aanleveren van de projecten gebeuren hierbij door Mens en Welzijn. Wel heeft Mens en Welzijn aangegeven dat de begeleiding van deze mensen niet kan gebeuren uit hun eigen budget, hiervoor worden derhalve via dit addendum extra middelen gevraagd. Het zijn mensen die nu in een beschutte omgeving werkzaam zijn (kruidentuin) en een stapje verder kunnen in een iets meer open omgeving.

Wat wordt en kan er in die ander twee dagen zoal gebeuren:

- verzorging fruitbomen;
- netjes houden sportparken (groenbeheer, zwerfvuil op en rondom parken) hierover zijn reeds gesprekken opgestart;
- schoonmaak sportparken;
- onderhoud vergelijkbare gebieden.

Mogelijk dat met een deel van deze projecten kleine inkomsten gegenereerd kunnen worden. Deze middelen worden door Mens en Welzijn dan weer aangewend om andere projecten aan het draaien te krijgen.

Aanvullende bekostiging team van tien tot vijftien mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt, nog twee dagen begeleidingskosten € 20.000. Opstartkosten: 30 uur (ambtelijke uren).

Resultaat

Nog eens tien tot vijftien mensen voor twee dagen nuttig werk.

	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Mobiel buitenteam						
Totaal	0	0	40	€ 10.000	40	€ 30.000

9.2 Op gemeentewerf plekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

Maatregel

Vanuit de gemeentewerf zijn meerdere projecten uitgewerkt waarbinnen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk kunnen. Het zijn werkzaamheden die anders zouden blijven liggen.

Er kunnen dan in totaal twee personen per dag vanuit de werf (vijf dagen per week) op de thema's afval/groen/groenbeheer/zwerfafval actief en nuttig ingezet worden.

Vanuit de gemeentewerf is dagelijks een medewerker belast met de begeleiding, planning werkzaamheden enzovoort. Het gaat dan om 1,5 uur in de ochtend om deze mensen op weg te helpen en aan het eind van de dag eveneens 1,5 uur om werkzaamheden af te ronden, nieuwe werkzaamheden voor te bereiden, administratie en dergelijke. Daarnaast fungeert deze persoon als eerste aanspreekpunt. Ook krijgen de medewerkers een jobcoach toegewezen om voortgang en problemen te bespreken en mee te denken in ontwikkelmogelijkheden. De jobcoach wordt geleverd vanuit Mens en Welzijn.

Doel

- Schonere omgeving met weinig zwerfvuil.
- Ecologisch beheer bermen/sloten.
- Ecologisch beheer beeldbepalende gebieden.
- Toeristische aantrekkelijke fiets-/wandelroutes creëren.
- Bijdrage in afvalinzameling en aanplant biomassa.

Ambitie B: meerdere projecten ten behoeve van sociale activering van twee personen vijf dagen per week (kunnen verschillende mensen zijn)

Het gaat daarbij om de volgende clusters aan werkzaamheden:

- Ecologisch beheer

Het voorstel is circa 25% van de bermen ecologisch te gaan beheren. En een aantal beeldbepalende gebieden tevens ecologisch te gaan beheren. Het zijn vooral de bermen waar bijzondere planten zijn gevonden of de bermen waar wandel-/fietspaden langs liggen.

- Inzetten op biomassa

Daarnaast gaat de gemeente Voorst ook extra inzetten op teelt/winning en gebruik biomassa (zie voor verdere toelichting hoofdstuk 7 Biomassa).

- Gemeentelijk snoeihout ten behoeve van biomassa
- Gemeentelijk snoeihout ten behoeve van verwarming
- Aanplant biomassa hoeken

- Zwerfvuil

Een deel van de taken binnen het zwerfvuilproject zal deels bij deze mensen blijven liggen, het gaat dan om het legen van de nieuwe drie stromenafvalbakken, het wegbrengen van spullen bij schoonmaakcampagnes bij sportclubs en dergelijke.

- Afval

Ook binnen afval zien wij een aantal mogelijkheden. Het gaat dan om een aantal taken die nu tegen redelijk hoge kosten bij Kringloop Twello uitstaan. Deze contracten lopen per 1 januari 2018 af. Voorstel is om deze relatief kleine projecten zelf op te pakken. Het betreft het aan huis ophalen van wit- en bruingoed (staat nu bij de Kringloop Twello uit tegen € 0,50 per inwoner) en het tegen betaling ophalen van grof vuil. Het voorstel is dit bedrag dan direct voor burgers te verlagen. Dit is nu € 30 per ophaalafpraak, dit kan terug naar € 10 per ophaalbeurt.

Verder is het voorstel deze mensen een taak te geven in het netjes houden van de drie brengpunten, de glasbakken en dergelijke. Ook zien wij een kans bij het netjes houden van de afvalverzamel punten in appartementen, het ophalen van plastic flessen, metaalverpakkingen, drankkartons (pmd) en het ondersteunen van de handhaver afval (bij controles containers, gebruik gele zakken en dergelijke).

Ambitieniveau B

De gevraagde bijdrage bestaat dan uit eenmalig (100 uur) om de projecten verder neer te zetten en in overleg en passend binnen het proces van het sociaal domein uit te werken.

Daarnaast gaat het structureel om de kosten voor de begeleiding uitgevoerd vanuit Mens en Welzijn met een jobcoach (€ 5.000) en begeleidingskosten vanuit de gemeentewerf. De helft van de jaarlijkse begeleidingskosten kunnen gedekt worden uit de opbrengsten. Er is op jaarbasis dan nog 300 uur extra nodig voor de begeleidingskosten van de medewerker van de gemeente Voorst.

Ambitie C

Op de bovenstaande projecten op de gemeentewerf wordt nu uitgegaan van twee mensen die dagelijks rondlopen op de gemeentewerf. Dit kan ook uitgebouwd worden tot vier mensen die er dagelijks gaan rondlopen. Voor vier mensen dagelijks aanwezig zijn, moet dan wel min of meer permanent een begeleider (planner, werkvoorbereider, aanspreekpunt enzovoort) beschikbaar zijn. Wij willen dan ook huis-aan-huis waardevolle stromen inzamelen. Voor deze inzameling denken wij aan textiel, schoenen, cartridges, boeken enzovoort. Bij de werkzaamheden hoort het verzorgen van een mailing en het ophalen van de spullen.

Ook moet er rekening gehouden worden voor structurele kosten voor de begeleiding uitgevoerd vanuit Mens en Welzijn met een jobcoach (€ 10.000), 800 uur jaarlijks voor de begeleidingskosten van de medewerker van de gemeente Voorst. De overige uren van deze begeleider worden dan gedekt door de inkomsten.

	<i>Ambitie A</i>		<i>Ambitie B</i>		<i>Ambitie C</i>	
Gemeentewerf	Uren	Kosten	Uren en Kosten		Uren en Kosten	
Totaal	0	0	300	€ 5.000	800	€ 10.000

9.3 Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt inzetten binnen de textiel/wit- en bruingoedsortering

Maatregel

Textiel

Op dit moment wordt het textiel in de gemeente Voorst ingezameld door Reshare/Leger des Heils. Hiervoor leveren zij de bovengrondse containers. Er staan 28 containers uit. De ledigingen van deze containers verzorgen zijzelf en vier keer per jaar organiseren zij een huis-aan-huisinzameling. De gemeente Voorst krijgt van Reshare/Leger des Heils een vaste opbrengst per kg. Reshare/Leger des Heils sorteert het textiel in een ander deel van het land.

Nieuw wordt dat wij afspraken maken dat "ons" textiel in de regio wordt gesorteerd en dat hiervoor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit onze kaartenbak ingezet worden. De opbrengst van de sortering kan dan weliswaar wat teruglopen, maar als hierdoor een aantal gedeeltelijk betaalde banen worden gecreëerd is er sprake van een verdienmodel. Dit wordt uitgewerkt in een kostenbaten-analyse. De inkomsten voor textiel ten behoeve van de afvalstoffenheffingspot blijven "gelijk". Binnen de gemeente Voorst wordt hiervoor een interne berekening gemaakt. Bij Circulus Berkel B.V. wordt gewerkt aan een dergelijk regionaal sorteercentrum. Wij hebben reeds gesprekken gevoerd, de gemeente Voorst krijgt de mogelijkheid hierbij aan te sluiten. Ook de Kringloop Twello heeft reeds aangegeven dat zij dit mogelijk wel zouden willen oppakken. Ook met de Kringloop Twello zullen gesprekken worden gevoerd. Realisatie van deze uitwerking kan pas in 2018 plaatsvinden.

Wit- en bruingoed

Verder leveren wij een deel van ons wit- en bruingoed aan bij Wecycle. Een deel wordt via de Kringloop Twello afgevoerd. Het wit- en bruingoed via Wecycle wordt in het westen van het land verder uitgesorteerd. Nu is het voorstel om ook hiervoor samen te gaan werken met Circulus Berkel B.V. of de Kringloop Twello. Door al een sorteringsslag hier in de regio uit te voeren, wordt de opbrengst verhoogd en worden werkplekken gecreëerd voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Wij verwachten met de bovenstaande twee projecten (textiel/wit- en bruingoed) circa twee mensen met een (kleinere) afstand tot de arbeidsmarkt aan een betaalde baan te helpen en twee mensen met (grotere) afstand tot de arbeidsmarkt aan een werkervaringsplek te helpen. Implementatie van deze aanpak betreft 2018 in verband met de doorlooptijd ontwikkeling project Circulus Berkel B.V.

Doel

Banen creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Mobiël buitenteam	Ambitie A		Ambitie B		Ambitie C	
	Uren	Kosten	Uren	Kosten	Uren	Kosten
Totaal	0	0	0	0	0	0

Hoofdstuk 10

Financiën

10.1 Ambitieniveau A

Ambitieniveau A	Geldlening	Investing	Eenmalig	Dekking	2017	2018	2019	2020
Huishoudens								
1. Inrichten van een digitaal energieloket					0	2.600	2.600	2.600
2. Opzetten van een systeem met woon-coaches					0	0	0	0
3. Organiseren van wijkgerichte campagnes energiebesparing					13.000	13.000	13.000	13.000
4. Beschikbaar stellen van een stimuleringslening	1.920.000				0	0	0	0
5. Voortzetten van de provinciale subsidie woningisolatie in 2016 (50.000 en xx personele last)					0	0	0	0
6. Afspraken over verduurzamingsprogramma IJsseldal Wonen en stimuleren zon voor huurders					0	0	0	0
7. Stimulerend bouwbeleid					0	0	0	0
Huishoudens totaal	1.920.000	0	0	0	13.000	15.600	15.600	15.600
Gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting								
1. Aanvullende budget voor Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma					0	0	0	0
2. Haalbaarheidsonderzoek zonnepanelen op gemeentelijk gebouwen					0	0	0	0
3. Versneld vervangen openbare verlichting door LED		0			0	0	0	0
4. Communicatiecampagne 'Jouw Energie is onze Energie, help ons besparen'					0	0	0	0
Gemeentelijk gebouwen totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijven								
1. Proactieve communicatie om energiebewustzijn te vergroten				0 Alg. res.	0	0	0	0
2. Begeleiden van de Energy Efficiency Plannen van de drie grootverbruikers				0 Alg. res.	0	0	0	0
3. Energie proactief meenemen bij de regulieren controles door toezichhouders van de OVIV					0	0	0	0
4. Scholing en innovatie bedrijven, scholieren, studenten					0	0	0	0
Bedrijven Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Mobiliteit								
1. Realiseren dekken netwerk laadinfrastructuur					0	0	0	0
2. Verduurzamen wagenpark gemeente/gunstige concessie verlening					0	0	0	0
Mobiliteit totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Grootschalige opwek								
1. Onderzoek naar mogelijkheden grootschalige bronnen (warmtenet en aardwarmte)					0	0	0	0
2. Verkennen van mogelijkheden grootschalig zon/biomassa/warmtekracht					0	0	0	0
3. Onderzoek uitrol grootschalig gebruik daken (asbest eraf/panelen erop)								
Grootschalige opwek totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Biomassa (klein schalig)								
1. Diverse activiteiten gericht op winning kleinschalige biomassa					0	0	0	0
2. Beleid stoppen met afgifte van stookvergunningen/paasvuren beperkt					0	0	0	0
Biomassa totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecologisch beheer								
1. Opstellen bermbeheerplan				0 Alg. res.	0	0	0	0
2. Uitvoeren ecologisch beheer					0	0	0	0
Ecologisch bermbeheer totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Inzet mensen met afstand tot de arbeidsmarkt								
1. Mobiel buitenteam zwerfafval en overige gebieden					0	0	0	0
2. Gemeentewerf					0	0	0	0
2. Sorteren textiel, wit- en bruingoed					0	0	0	0
Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Personele inzet:								
0,1 fte beleidsniveau					7.400	7.400	7.400	7.400
Personele inzet totaal	0	0	0	0	7.400	7.400	7.400	7.400
TOTAAL	1.920.000	0	0	0	20.400	23.000	23.000	23.000

10.2 Ambitieniveau B

Ambitieniveau B	Geldlening	Investing	Eenmalig	Dekking	2017	2018	2019	2020
Huishoudens								
1. Inrichten van een digitaal energieloket					5.000	7.600	7.600	7.600
2. Opzetten van een systeem met woon-coaches					15.750	15.750	15.750	15.750
3. Organiseren van wijkgerichte campagnes energiebesparing					23.000	23.000	23.000	23.000
4. Beschikbaar stellen van een stimuleringslening	1.920.000				0	0	0	0
5. Voortzetten van de provinciale subsidie woningsisolatie in 2016 (50.000 en xx personele last)					0	0	0	0
6. Afspraken over verduurzamingsprogramma IJsseldal Wonen en stimuleren zon voor huurders					10.000	10.000	10.000	10.000
7. Stimulerend bouwbeleid					5.000	5.000	5.000	5.000
Huishoudens totaal	1.920.000	0	0	0	58.750	61.350	61.350	61.350
Gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting								
1. Aanvullende budget voor Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma					50.000	100.000	150.000	200.000
2. Haalbaarheidsonderzoek zonnepanelen op gemeentelijk gebouwen					5.000	5.000	5.000	5.000
3. Versneld vervangen openbare verlichting door LED		145.000			300	3.200	5.800	8.300
4. Communicatiecampagne 'Jouw Energie is onze Energie, help ons besparen'					2.500	2.500	2.500	2.500
Gemeentelijk gebouwen totaal	0	145.000	0	0	57.800	110.700	163.300	215.800
Bedrijven								
1. Proactieve communicatie om energiebewustzijn te vergroten			3.500	Alg. res.	8.040	8.040	8.040	8.040
2. Begeleiden van de Energy Efficiency Plannen van de drie grootverbruikers			4.300	Alg. res.	0	0	0	0
3. Energie proactief meenemen bij de regulieren controles door toezichthouders van de OV/J					12.000	12.000	12.000	12.000
4. Scholing en innovatie bedrijven, scholieren, studenten					7.500	7.500	7.500	7.500
Bedrijven totaal	0	0	7.800	0	27.540	27.540	27.540	27.540
Mobiliteit								
1. Realiseren dekken netwerk laadinfrastructuur					11.000	11.000	11.000	11.000
2. Verduurzamen wagenpark gemeente/gunstige consessie verlening					30	750	730	720
Mobiliteit totaal	0	0	0	0	11.030	11.750	11.730	11.720
Grootschalige opwek								
1. Onderzoek naar mogelijkheden grootschalige bronnen (warmtenet en aardwarmte)					7.500	7.500	7.500	7.500
2. Verkennen van mogelijkheden grootschalig zon/biomassa/warmtekracht					5.000	5.000	5.000	5.000
3. Onderzoek uitrol grootschalig gebruik daken (asbest eraf/panelen erop)					7.500	7.500	7.500	7.500
Grootschalige opwek totaal	0	0	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000
Biomassa (klein schalig)								
1. Diverse activiteiten gericht op winning kleinschalige biomassa					0	0	0	0
2. Beleid stoppen met afgifte van stookvergunningen/paasvuren beperkt					0	0	0	0
Biomassa totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecologisch beheer								
1. Opstellen bermbeheerplan			15.000	Alg. res.	0	0	0	0
2. Uitvoeren ecologisch beheer					7.000	7.000	7.000	7.000
Ecologisch bermbeheer totaal	0	0	15.000	0	7.000	7.000	7.000	7.000
Inzet mensen met afstand tot de arbeidsmarkt								
1. Mobiel buitenteam zwerfafval en overige gebieden					10.000	10.000	10.000	10.000
2. Gemeentewerf					5.000	5.000	5.000	5.000
2. Sorteren textiel, wit- en bruinoed					0	0	0	0
Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt totaal	0	0	0	0	15.000	15.000	15.000	15.000
Personele inzet:								
0,8 fte beleidsniveau					59.400	59.400	59.400	59.400
0,3 fte uitvoerend niveau					15.300	15.300	15.300	15.300
0,4 fte extern					43.500	43.500	43.500	36.000
630 uur eenmalig			47.250	Alg. res.	0	0	0	0
Personele inzet totaal	0	0	47.250	0	118.200	118.200	118.200	110.700
TOTAAL	1.920.000	145.000	70.050	0	315.320	371.540	424.120	469.110

10.3 Ambitieniveau C

Ambitieniveau C	Geldlening	Investing	Eenmalig	Dekking	2017	2018	2019	2020
Huishoudens								
1. Inrichten van een digitaal energieloket					5.000	12.600	12.600	12.600
2. Opzetten van een systeem met woon-coaches					33.750	33.750	33.750	33.750
3. Organiseren van wijkgerichte campagnes energiebesparing					35.000	35.000	35.000	35.000
4. Beschikbaar stellen van een stimuleringslening	1.920.000				0	0	0	0
5. Voortzetten van de provinciale subsidie woningsisolatie in 2016 (50.000 en xx personele last)					0	0	0	0
6. Afspraken over verduurzamingsprogramma IJsseldal Wonen en stimuleren zon voor huurders	150.000				10.000	10.000	10.000	10.000
7. Stimulerend bouwbeleid					10.000	10.000	10.000	10.000
Huishoudens totaal	2.070.000	0	0	0	93.750	101.350	101.350	101.350
Gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting								
1. Aanvullende budget voor Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma					50.000	100.000	150.000	200.000
2. Haalbaarheidsonderzoek zonnepanelen op gemeentelijk gebouwen					5.000	5.000	5.000	5.000
3. Versneld vervangen openbare verlichting door LED		405.000			700	8.500	15.900	23.100
4. Communicatiecampagne 'Jouw Energie is onze Energie, help ons besparen'					2.500	2.500	2.500	2.500
Gemeentelijk gebouwen totaal	0	405.000	0	0	58.200	116.000	173.400	230.600
Bedrijven								
1. Proactieve communicatie om energiebewustzijn te vergroten			3.500	Alg. res.	8.040	8.040	8.040	8.040
2. Begeleiden van de Energy Efficiency Plannen van de drie grootverbruikers			4.300	Alg. res.	0	0	0	0
3. Energie proactief meenemen bij de regulieren controles door toezichthouders van de OV/J					44.000	44.000	44.000	44.000
4. Scholing en innovatie bedrijven, scholieren, studenten					22.500	22.500	22.500	22.500
Bedrijven Totaal	0	0	7.800	0	74.540	74.540	74.540	74.540
Mobiliteit								
1. Realiseren dekken netwerk laadinfrastructuur					30.000	30.000	30.000	30.000
2. Verduurzamen wagenpark gemeente/gunstige consessie verlening			*		310	7.500	7.340	7.190
Mobiliteit totaal	0	0	0	0	30.310	37.500	37.340	37.190
Grootschalige opwek								
1. Onderzoek naar mogelijkheden grootschalige bronnen (warmtenet en aardwarmte)					7.500	7.500	7.500	7.500
2. Verkennen van mogelijkheden grootschalig zon/biomassa/warmtekracht					5.000	5.000	5.000	5.000
3. Onderzoek uitrol grootschalig gebruik daken (asbest eraf/panelen erop)					7.500	7.500	7.500	7.500
Grootschalige opwek totaal	0	0	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000
Biomassa (klein schalig)								
1. Diverse activiteiten gericht op winning kleinschalige biomassa					0	0	0	0
2. Beleid stoppen met afgifte van stookvergunningen/paasvuren beperkt					4.000	4.000	4.000	4.000
Biomassa totaal	0	0	0	0	4.000	4.000	4.000	4.000
Ecologisch beheer								
1. Opstellen bermbeheerplan			15.000	Alg. res.	0	0	0	0
2. Uitvoeren ecologisch beheer					147.000	147.000	147.000	147.000
Ecologisch bermbeheer totaal	0	0	15.000	0	147.000	147.000	147.000	147.000
Inzet mensen met afstand tot de arbeidsmarkt								
1. Mobiel buitenteam zwerfafval en overige gebieden					20.000	20.000	20.000	20.000
2. Gemeentewerf					10.000	10.000	10.000	10.000
2. Sorteren textiel, wit- en bruingoed					0	0	0	0
Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt totaal	0	0	0	0	30.000	30.000	30.000	30.000
Personele inzet:								
1,3 fte beleidsniveau					96.525	96.525	96.525	96.525
0,9 fte uitvoerend niveau					45.900	45.900	45.900	45.900
0,4 fte extern					43.500	43.500	43.500	36.000
630 uur eenmalig			47.250	Alg. res.	0	0	0	0
Personele inzet	0	0	47.250	0	185.925	185.925	185.925	178.425
TOTAAL	2.070.000	405.000	70.050	0	643.725	716.315	773.555	823.105